

**Työväen
Sivistysliitto
1965**

**Työväen Sivistysliiton
toimikunnan
kertomus
liiton toiminnasta
vuonna
1965**

Yrjö Kallinen.

Elämäntyö työväen sivistysliikkeen arvojen hyväksi.

R. H. Oittisen puhe Yrjö Kalliselle

Olemme kokoontuneet tänä iltana osoittamaan kunnioitustamme ja kiitollisuuttamme Yrjö Kalliselle, liittomme monivuotiselle puheenjohtajalle, merkittävälle Suomen työväenliikkeen henkisel johdajalle sekä rikkaalle, värikkäälle ja omalaatuiselle persoonallisuudelle.

Kunniakkaaksi ja mieluisaksi, mutta vaikeaksi tehtäväkseni on tullut esittää tässä Työväen Sivistysliiton piirissä toimivien ajatuksia ja tunteita.

On aivan luonnollista, että tällainen tavallinen, kuivanpuoleinen puhuja tuntee olonsa oudoksi, kun pitäisi pitää puhe tunnetulle kaunopuhujalle, miehelle, joka koko sen ajan, jolloin olen puhujista jotakin tiennyt on ollut vertaansa vailla olevan sanankäyttäjän maineessa. Kuulin Yrjö Kallisen ensi kerran puhuvan 1927 KK:n edustajakokouksen yhteydessä Kuopion Väinölänniemessä pidetyssä juhlassa. Muistan, että puhe käsitteli kuluttajien yhteistyötä, mutta ennenkaikkea muistan miehen: uljaan hahmon hulmuavan harjan sekä varman jyhkeän ja luottamusta herättävän äänen — ne jo sellaisenaan saivat kuulijan vakuuttuneeksi siitä, että mies oli varmasti oikeassa. Mutta vaikka Yrjö Kallisen puhujan olemus saattoikin väkevästi temmata kuulijan mukaansa, oli hänen puheittensa syvä sisältö sittenkin se, joka pureutui mieleen; järkytti, syytti, velvoitti, rohkaisi ja rauhoitti. Viitatakseni jälleen omakohtaiseen kokemukseen palautan mieliin vain hänen puheensa ja kirjoituksensa sotiemme syttymisen aikoihin. Niiden yhteydessä ei ajateltu Yrjö Kallista reetorina, vaan ajattelevana, järkyttyneenä, syvälle ja kauas näkevänä ihmisenä, jonka sisintä raastoi huoli ihmisen tulevaisuudesta ja syvä pettymys hänen henkisen kehittymättömyytensä ja pienuutensa takia. Hänen viiltävän terävät erittelynsä ja häikäisevät näköalansa ihmissielun syvyyksiin olivat ehkä liian vaikeita ja vaativia hänen monille silloisen ajan tunnelmien hämmämmille aikalaisilleen, mutta siitä huolimatta sillä sanomalla, mitä Yrjö Kallinen silloin julisti, oli erityinen arvo sekä samalla ikuista kestävyyttä ja painoa.

Mutta yhtä valkeassa asemassa olen, jos yrittäisin tässä ruveta puhumaan syvistä inhimillisistä arvoista tai ihmiselämää hallitsevista voimista, koska aatteen mies ja ajattelijä Yrjö Kallinen on tässäkin kohdin esittänyt sekä suullisesti että kirjallisesti niin tavattoman paljon arvokasta. Hän on välittänyt suomenkieliselle kuulijakunnalleen varsinkin anglosaksisen tutkimuksen tuloksia, mutta muovannut sanottavansa omaperäiseen havainnolliseen muotoon ja rikastuttanut sitä laajan kokemuksensa, havaintojensa ja pohdintansa tuloksilla.

Kun me muut työväenliikkeen sivistystyön vainiolla työskentelevät olemme yrittäneet ponnistella muodostaaksemme itsellemme jonkinlaisen käsityksen työväenliikkeen aatemaailmasta, sen ideologisista tavoitteista ja niiden käytännöllisistä sovellutuksista, on Yrjö Kallinen liikkunut paljon avarammilla alueilla — yli kansallisuus- ja kulttuurirajojen. Hän on rojhennut etsiä vastauksia sellaisiinkin olemassaoloamme ja olemustamme koskeviin kysymyksiin, joita me muut tuskin olemme edes havainneetkaan.

Vaikka Yrjö Kallinen onkin ollut Suomen työväenliikkeen piirissä ainoa laatuaan puhujana ja ajattelijana, on hän kuitenkin aina ollut myös yksi meistä käytännöllisen työn tekijöistä. Hän ei ole vetäytynyt ylhäiseen yksinäisyytensä hengen maailmoihin halveksien ihmisten tyhmyyttä ja surren heidän pahuuttaan, vaan hän on ollut innolla mukana työväen jokapäiväisessä taistelussa. Me täällä olevat olemme vain kuulleet tai lukeneet siitä vaiheesta, jolloin Suomen työväestö vain itseensä luottaen, yritti rakentaa vapaata, kansanvaltaista ja sosiaalisesti oikeudenmukaista yhteiskuntaa. Mutta Yrjö Kallinen oli jo silloin mukana yhtenä niistä monista, jotka etsivät oikeutta ja totuutta ja jotka hapuilivat sitä tietä, jota kulkien voitaisiin päästä siihen onnelliseen elämään, johon jokaisella ihmisellä on oikeus pyrkiä. — Siinä vaiheessa, jolloin Suomen työväestö kansalaissodan kovista kokemuksista viisastuneena alkoi rakentaa parempaa elämänmuotoa, oli Yrjö Kallinen tietysti jälleen mukana — nyt todellisena innoittajana ja rohkaisijana. Edistysmielisen osuuskauppaliikkeen nopea edistyminen 1920-luvulla olikin aatteellisuuden ja käytännöllisen toimintavalmiuden ilmaus ja tulos. Siinä ei tyydytty vain ihanteisiin, vaan luotiin jotakin konkreettista, tavoitteena eivät olleet vain oikeudenmukaiset kuluttajahinnat, vaan myös oikeudenmukainen yhteiskunta. Ei ole siis sattuma, että Yrjö Kallinen kotiutui edistysmieliseen osuuskauppaliikkeeseen.

Koko työväenliikkeen toiminnan suuntaan oli Yrjö Kallinen vaikuttamassa jälleen kerran viime sotiemme aikana ja heti niiden jälkeen. Oli luonnollista, että hän tällöin kuului niihin, jotka tekivät voitavansa luodakseen edellytyksiä rauhan palautumiselle ja luot-

tamuksellisten suhteiden luomiselle entisten vihollisten kesken. Tämä työ ei sallinut filosofin, puhujan ja opettajan pysyä kammiossaan, vaan vei hänet sekä kansaneduskuntaan että hallitukseen. Se oli johdonmukaista ja vastuuntuntoista toimintaa, se oli Yrjö Kallisen selkeän ja tinkimättömän miehen olemuksen mukaista.

Minua tuskin syytettäneen liiallisesta omahyväisyydestä, jos sanon, että yhtä luonnollista kuin Yrjö Kallisen työ osuuskauppaliikkeessä ja yleisessä poliittisessa elämässä, oli hänen liittymisensä Työväen Sivistysliiton toimintaan. Tämän liiton toiminnassa ovat näet yhtyneet monet niistä pyrkimyksistä, jotka ovat olleet Yrjö Kallisen läheisiä, ja se — ehkä enemmän kuin osuuskauppaliikkeen edustaminen — on liittänyt hänet Työväen Sivistysliittoon.

Mikä se sitten yhdistää Yrjö Kallisen Työväen Sivistysliittoon?

Työväen Sivistysliitto pyrkii korostamaan työväenliikkeen piirissä niitä inhimillisiä arvoja, joille Yrjö Kallinen aina on pannut painoa. Pyrkimys totuuden löytämiseen, ihmisen arvoisen elämänmuodon rakentamiseen sekä oikeuden, vapauden ja vastuun toteuttamiseen on tavoite, joka on antanut erityisen leiman Työväen Sivistysliiton toiminnalle. Liitto on myös aina painottanut sitä, että työväenliike ei ole vain työväen etujen valvoja, vaan se on suuri yhteiskunnallinen uudistusliike, joka tahtoo muuttaa sekä ihmisen että yhteiskunnan inhimillisten perusarvojen mukaiseksi. Kuitenkaan ei työväenliikkeen sivistystyö voi etäännyä vain aatteiden ja arvojen julistajaksi, vaan sen on lähdettävä toteuttamaan niitä työväenliikkeen jokapäiväisestä toiminnasta. Tietojen hankkimisen tulee pohjautua työläisten yksilöllisiin ja yhteiskunnallisiin tarpeisiin, ajattelun on rakennuttava kestäväälle tiedolliselle perustalle ja sen on noudatettava johdonmukaisuuden ja kriittillisyyden vaatimuksia. Tämä kaikki koskee yhtä hyvin työväenliikkeen arkipäiväistä toimintaa, kuin suuria ja keskeisiä tavoitteita. Johdonmukaisuus pienissä ja suurissa asioissa onkin se kriteerio, jonka avulla ihmisen ja yhteiskunnallisen liikkeen arvoa ja eettistä voimaa voidaan arvioida.

Yrjö Kallinen ei ehkä enää ole käsitellyt puheissaan ja kirjoituksissaan suoranaisesti kovin paljon työväen sivistysliikkeen teoriaa tai käytännöllistä toimintaa, mutta hänen koko elämäntyönsä ja persoonallisuutensa on työväen sivistysliikkeen keskeimpien arvojen mukaista ja niiden julistamista. Työväen Sivistysliitto on ylpeä ja iloinen siitä, että sellainen rohkean ja vapaan hengen edustaja kuin Yrjö Kallinen on ollut sen toimintaa johtamassa, antamassa sille syvyyttä ja korostamassa sitä, että tietojen ja taitojen hankinta ei ole hyödyn ja etujen tavoittelua, vaan se on inhimillisyyden toteuttamista — todellisen ihmisen omatoimista rakentamista.

Kun me tänään kiitämme Yrjö Kallista emme me kiitä häntä vain liiton entisenä puheenjohtajana ja monivuotisena toimikunnan jäsenenä, vaan me kiitämme ennenkaikkea Yrjö Kallista, jonka koko elämä ja elämäntyö ovat olleet meidän työmme edistämistä ja tukemista. Tässä mielessä yhteistyö jatkuu edelleenkin ja me juhlimme tänään vain erästä välivaihetta.

I. Yleistä.

Työväen Sivistysliiton toiminnassa vuosi 1965 on merkinnyt ennen kaikkea yhteistyön kehittämistä liiton jäsenjärjestöjen kanssa sekä liiton harjoittaman ja ohjaaman opintotoiminnan työedellytysten parantamista. Toimintatapahtumat ovat olleet runsaat ja moninaiset ja vuotta voidaan kokonaisuutena pitää varsin tulosriikkaana.

Keskeisintä huomiota liitto on kohdistanut opintokerhotoiminnan lisäämiseen ja kehittämiseen. Vuoden 1965 alussa voimaan tulleen opintokerholain tunnetuksi tekemiseksi ja toteuttamiseksi on valmistettu runsaasti uutta materiaalia sekä suoritettu neuvontatyötä. Kun laki kuitenkin tuli voimaan kesken opintokerhojen työ kautta, se aiheutti sekaannusta, jonka seurauksena monet "paperisotaan" yleensäkin heikosti varautuneet kerhot laiminlöivät ilmoittautumisensa. Kansandemokraattisten keskusjärjestöjen erottua TSL:n jäsenyydestä tapahtui myös noin 300 opintokerhon vähentyminen. Kun liiton opintokerhojen kokonaisluku työ kautena 1964—65 kuitenkin oli 1361 (edellisenä vuonna 1518), voidaan tulosta pitää tyydyttävänä ja todellisuudessa nousua osoittavana.

Liiton kirjeopiston opiskelijamäärän lisäys oli sangen huomattava. Opintokerhoihin kohdistuneesta huomiosta johtuen kasvu on kokonaisuudessaan kerho-opiskelijain kohdalla yksinopiskelijain määrän hieman vähetessä. Vaikeutuneesta taloudellisesta asemastaan huolimatta liitto on pyrkinyt ylläpitämään verraten laajaa kurssitoimintaa pääpainon ollessa lyhytaikaisten viikonloppu- ja ohjaajakurssien järjestämisessä yhdessä jäsenjärjestöjen ja paikallisten tai maakunnallisten järjestöjen kanssa. Liiton ruotsinkielisen sihteeristön työlä on voitu tuntuvasti tehostaa.

Liiton edustajiston vahvistettua paikallisosastojen uudet mallisäännöt voitiin liiton paikallistoimintaa ryhtyä vuoden kuluessa jälleen laajentamaan. Kertomusvuoden aikana perustettiin kuusi uutta opintojärjestöä ja useiden perustaminen saatiin loppuvuoden aikana vireille.

Liiton osallistuminen kansainväliseen yhteistyöhön oli v. 1965 sangen vilkasta. Työväen sivistysliittojen kansainvälisen federation IFWEA:n Milanossa pidetylle 7. yleiskokoukselle liitto teki kulutajakasvatusta ja Unescon nuorisotoimintaa koskevat alustukset, jotka yleiskokous yksimielisesti hyväksyi. Liitto toimi pohjoismaiden työväen sivistysliittojen yhteiskurssin järjestäjänä, ja liittojen puheenjohtajien ja sihteerien pohjoismainen neuvottelukokous pi-

dettiin myös Suomessa. Liiton pääsihteeri vieraili suomalaisen kansansivistysvaltuuskunnan jäsenenä Neuvostoliitossa ja stipendiaattina USA:ssa. Lisäksi liiton työntekijöitä on ollut opintomatalla Tanskassa sekä edustusmatkoilla useissa muissa maissa.

Liiton toimikunta ja toimisto ovat pyrkineet valppaasti seuramaan maan kulttuuripoliittikkaa ja vaikuttamaan sen kehittämiseen. Yhdessä Kansanvalistusseuran ja Suomen Nuorison Liiton kanssa liitto osallistuu pohjoista Keski-Suomea koskevan kulttuurisuunnitelman toteuttamiseen. Suuri osa liiton luentotoiminnasta on kohdistunut koulunuudistuskysymysten selvittelyyn. Tasavallan presidentin esittämiin ajatuksiin yhtyen liiton toimikunta antoi lausunnon, missä se piti Suomen Akatemian lakkauttamista aiheellisenä. Yhteiskunnallisen Korkeakoulun rehtorille osoittamassaan kirjeessä toimikunta voimakkaasti korosti ei-yliloppilaiden opintomahdollisuuksien turvaamista YKK:ssa. Liitto on aktiivisesti pyrkinyt vaikuttamaan vapaalle kansansivistystyölle annettavan valtionavustuksen lisäämiseen ja tämän työn muuhun edistämiseen.

Yhteistyötä liiton ja sen jäsenjärjestöjen välillä on pyritty jatkuvasti laajentamaan erityisesti opintokerho- ja kurssitoiminnan alalla. Pitkän tauon jälkeen pidettiin liiton kutsusta myös työväenliikkeen opistojen opettajien neuvottelukokous. Eri kansansivistysjärjestöjen kesken on ollut läheistä kosketusta, mihin liitto on aktiivisesti osallistunut.

Liiton tilinpäätös osoittaa tappiota, mikä ennen kaikkea johtuu liiton opintokerhotyötä varten saaman valtionavustuksen pienentymisestä yli 40 prosentilla. Eräissä muissakin avustussääntörahoissa tapahtui pienentymistä. Liiton työtä kohtaan tunnetun arvostuksen osoituksena voitaneen pitää niitä monia lahjoituksia, jotka liitto kertomusvuonna sai vastaanottaen.

Kertomusvuoden aikana Työväen Sivistysliitossa on tapahtunut kaksikin puheenjohtajavaihdosta. Maaliskuussa pidetyssä liiton edustajiston vuosikokouksessa opetusneuvos Yrjö Kallinen pyysi ikänsä perusteella eron puheenjohtajan tehtävästä, jota hän oli hoitanut vuodesta 1947 lähtien oltuaan sitä ennen pitkään liiton toimikunnan jäsenenä ja liiton varapuheenjohtajana. Uudeksi puheenjohtajaksi edustajisto valitsi pääjohtaja R. H. Oittisen, joka oltuaan aikaisemmin sekä liiton opinto- että pääsihteerinä oli toiminut liiton varapuheenjohtajana vuodesta 1947 lähtien. Valtioneuvoston syyskuun 1 p:nä 1965 antamien valtionavustuksia koskevien uusien yleismääräysten ja niiden valtion virkamiehille asettamien eräiden toimintarajoitusten johdosta puheenjohtaja Oittinen joutui marraskuussa ilmoittamaan, ettei hän voi toimia liiton puheenjohtajana 31. 12. 1965 jälkeen. Liiton vt. puheenjohtajaksi toimikunta nimesi 1. varapuheenjohtajan Sakari Kiurun.

II. Jäsenjärjestöt ja edustajisto.

1. Jäsenjärjestöt ja edustajiston jäsenet.

Kertomusvuoden aikana kuuluivat liittoon seuraavat jäsenjärjestöt ja niiden valitsemina edustajina (suluissa varaedustajat) liiton edustajistoon seuraavat henkilöt:

Suomen Sosialidemokraattinen Puolue: Aatto Väyrynen, Valde Nevalainen, Maria Sinisalo, Helinä Halava, Eino Kalkkinen ja Yrjö Virtanen (Tyyne Paasivuori, Olli Laitinen, Pirjo Elo, Toivo Kivinen ja Elsa Tamminen);

Kulutusosuuksuntien Keskusliitto: Pekka Alenius, Ulla-Brita Dickman, Ralf Helenius, Terho Hänninen, Meeri Ilola, Martti Kallinen, Sakari Kiuru, Kalevi Koskivirta, Jorma Jalava, Eeva Manninen, Kaisa Metso, Saima Munter, Impi Nieminen, Veikko Oittinen, Onni Peltonen, Viljo Pentikäinen, T. J. Puumalainen, Sanelma Saari, Artturi Saarimaa, Ahti M. Salonen, Eliel Söderlund, Armi Toivanen, Pertti Tuominen, Elli Valovuori, Aarno Varheenmaa, Pentti Viita ja Eero Vuoristo (Aune Katainen, E. Kettunen, Kimmo Koukkari, Teuvo Lindström, Teppo Meriluoto, Varpu Saarinen, Helvi Saarni, Tauno Sademies, Sanelma Salama, Saima Sjöblad, Mauri Talvio, Osmo Viljanen, Leo Wilkman ja Osmo Äikäs);

Finlands Svenska Arbetarförbund: Lars Lindeman (Judith Sundman);

Työväen Urheiluliitto: Outi Nurmi, Oiva Hurme ja Arvo Roiha (Greta Rajala-Rinne ja Sakari Selin);

Suomen Työväen Musiikkiliitto: Oiva Hildén (Veikko Viitanen);

Sosialidemokraattinen Naisliitto: Irja Salmela (Laura Brander-Wallin);

Suomen Sosialidemokraattinen Nuorisoliitto: Eero Pykkänen (Eila Laitila);

Työväen Näyttämöiden liitto: Kai Savola (Kalle Koponen);

Suomen Kirjatyöntekijäin liitto: Aarne Koskinen ja Pauli Nieminen (Väinö Kalervo ja Margit Merra);

Suomen Sosialidemokraattinen Raittiusliitto: Erkki Kuoppala ja Rakel Lehtokoski (Mauno Merilinna ja Vilho Harinen);

Työväen Akatemian Kannatusosakeyhtiö: Väinö Liukkonen (Ensio Kotiranta);

Suomen Työväen Esperantoliitto: Kaarlo Jokinen;

Liiketyöntekijäin liitto: Aarre Happonen ja Lempi Lehto (Martta Penttinen ja Ebba Keskinen);

Suomen Ammattiyhdistysten Keskusliitto: Irene Vähätalo, Teuvo Honkanen, Kauno Liukkonen, Erkki Ikäheimonen, Hilarius Brask, Leo Piitulainen, Helvi Raatikainen, Jaakko Oksanen, Väinö Montonen, Vieno Hämäläinen, Aimo Parrila ja Veikko Mäki (Runar Gustafsson, Marja-Leena Seppälä, Joh. Savinainen, Irja Sormunen, Aino Peltonen, Väinö Kosonen, Eini Kosonen ja Margit Elovaara);

Suomen Paperiteollisuudentyöntekijäin liitto: Aapeli Lankinen ja Pekka Aro (Eira Markqvist ja Sulo Peltonen);

Suomen Työläisliitto: Edith Paasonen ja Impi Terho (Vieno Björkman);

Suomen Muurarien liitto: Kaarlo Aalto (Urho Kilpinen);

Suomen Metallityöväen liitto: Jalo Lindgren, Arvid Nieminen ja Eino Yrjönen (Eino Penttinen, E. Suikkanen ja A. Hoberg);

Suomen kunnallisten työntekijäin ja viranhaltijain liitto: Reino Andersson, Eugen Kaukolampi ja Kurre Mura (Eila Järvi, Eero Merikangas ja Onni Löf);

Suomen Puunjalostusteollisuustyöntekijäinliitto: Toivo Rekola ja Pirkko Meriluoto;

Suomen Rautatieläisten liitto: P. Ovaskainen ja Paavo Friman (Arvi Tahvanainen ja Unto Keijonen);

Suomen Sosialidemokraattinen Sanomalehtimiesliitto: Eino Jäntti (Erkki Wiksten);

Suomen Nahka-, Jalkine- ja Kumityöväen liitto: Rakel Matvejeff (Aune Kannisto);

Suomen Vaatetustyöläisten liitto: Anni Ekström (Annikki Toivonen);

Työväen Akatemian Toveriliitto: Ensio Syrjänen (Helvi Tamme-
lin);

Suomen Hotelli- ja Ravintolahenkilökunnan liitto: Sinikka Tuominen (Aili Lindh);

Suomen Veturimiesten liitto: Erkki Nikkanen (Pekka Oivio);

Suomen Lasi- ja Posliinityöväen liitto: Jouko Salminen (Lydia Haanpää);

Väinö Voionmaan Säätiö: R. H. Oittinen (Annikki Saarela);

Suomen Maaseututyöväen liitto: Juho Kaasalainen ja Juhani Hietanen (Eino Vilhunen);

Suomen Merimies-Unioni: Berndt Johansson (Pekka Kinnari);

Valtion Virkailijain liitto: E. Marttila (V. Lehtelä);

Suomen Künsteistötyöntekijäin liitto: Tauno Kelloniemi (Erkki Koskela);

Kristillisten Sosialidemokraattien liitto: Paavo Alanen (Elma Jaatinen);

Suomen Auto- ja Kuljetusalan Työntekijäliitto: Emil Rautiainen (Eino Harjumaaskola);

Suomen Pienviljelijäin liitto: Salli Hantunen ja Elli Kallioranta (Walter Kuusela ja Y. E. Peltonen);

Finlands Svenska Socialdemokratista Ungdomsklubbars Centralkommitté: Bruno Sundman (Axel Lindström);

Postiliitto: Yrjö Löytönen (Elis Aikio);

Kutoma- ja Neuletyöväen liitto: Eero Lindholm (Heikki Salmi);

Suomen Tekstiililaitosmiesten liitto: Eino Mäkinen (Aatos Kuusman);

Satamatyöntekijäin liitto: Martti Leviö (Jorma Lehtinen);

Sosialidemokraattisen Nuorison Keskusliitto: Urpu Vihavainen ja Martti Pöysälä (Taisto Tontti ja Liisa Vasama);

Nuorten Kotkain Keskusliitto: Keijo Näsi (Asko Seppänen);

Työväen- ja Pienviljelijäin Sosialidemokraattinen liitto: Teuvo Olli ja Aarne Selin (Torsti Toivonen ja Pentti Kymensalo);

Pohjolan Opiston Toveriliitto: Sirkka-Liisa Nättinen;

Ammattiyhdistysopiston Toveriliitto: Greta Bäckman (Tauno Nisinen);

Työväen Urheiluseurojen Keskusliitto: Martti Tynkkynen ja Eila Punkka (Sulo Lahtinen ja Risto Hokkanen);

Auto- ja Kuljetustyöväen liitto: Leila Artokari (Rainer Raita);

Puutyöväen liitto: Veikko Pääkkönen (Edvin Kenraali);

Teräs- ja Konepajatyöväen Ammattiliitto: Esko Honkavaara (Rudolf Stendahl);

Nahka- ja kumialojen ammattiliitto: Martti Kivimäki (Anna Kilpinen);

Suomen Ammattijärjestö: Olavi Järvelä, Toivo Anttila, Aarre Manninen, Niilo Koljonen ja Kerttu Muhonen (Hannu-Matti Nieminen, Raija Nieminen, Svea Degerman, Ari Kekkinen ja Hilikka Kairamo);

Suomen Sähköalantyöntekijäin liitto: Arvo H. Kreivilä (Heikki Varjonen);

Yleis- ja erikoisalojen ammattiliitto: Armas Kaivanto (Leo Uotila);

Korjaamotyöväen ammattiliitto: Erkki Forsman (Toivo Kallio);

Rautatieläisten Ammattiyhdistysten liitto: Veikko Aalto (Arvi Porttikivi);

Toimittajaliitto: Sulo Kivinen (Kai Niini);

Tekstiilityöväen liitto: Kalle Aho (Hilda Väänänen);

Väinö Voionmaan Opiston Toveriliitto: Anja Hellevaara (Matti Mikkonen);

Varhaisnuorisoliitto Haukat: Kalevi Lehtonen (Laila Lindberg);

Kansaneläkkeensaajien Keskusliitto: Pekka Railo;

Tiemiesten ammattiliitto: Edvin Kolsi (Kalle Salonen);

Sosialidemokraattisen Opiskelijanuorison Keskusliitto: Kirsti Sala;
Suomen Siviili- ja Asevelvollisuusinvaliidien liitto:

Kaikkiaan liittoon kuului 64 jäsenjärjestöä, jotka yhteensä ovat tilittäneet jäsenmaksuja 1.434.050 jäseneltä.

Liiton jäsenyydestä ovat v. 1965 aikana eronneet Suomen Naisten Demokraattinen liitto, Suomen Rakennustyöläisten liitto ja Suomen Elintarviketyöläisten liitto.

2. Edustajiston kokoukset.

Edustajistolla oli kertomusvuoden aikana yksi kokous, liiton sääntömääräinen vuosikokous, joka pidettiin maaliskuun 16 päivänä.

Vuosikokouksessa tehdyistä päätöksistä mainittakoon:

1) Hyväksyttiin liiton toimikunnan laatima kertomus vuoden 1964 toiminnasta.

2) Todettiin S. Kommunistisen Puolueen, Suomen Demokraattisen Nuorisoliiton, Suomen Kansan Demokraattisen liiton, Suomen Naisten Demokraattisen liiton, Suomen Rakennustyöläisten liiton ja Suomen Elintarviketyöläisten liiton eronneen liiton jäsenyydestä.

3) Vahvistettiin kouluhallituksen vahvistama Työväen Sivistysliiton opintokeskuksen ohjesääntö.

4) Hyväksyttiin liiton jäsenjärjestöksi 1. 1. 1965 lähtien Suomen Siviili- ja Asevelvollisuusinvaliidien Liitto.

5) Hyväksyttiin liiton tilikertomus kalenterivuodelta 1964, vahvistettiin tilinpäätös ja myönnettiin tilivelvollisille vastuuvapaus.

6) Hyväksyttiin toimikunnan laatima ehdotus liiton työohjelmaksi vuodeksi 1965 sekä liiton toimikunnan laatima ehdotus liiton tulo- ja menoarvioksi 1965.

7) Hyväksyttiin ehdotus liiton uusiksi säännöiksi.

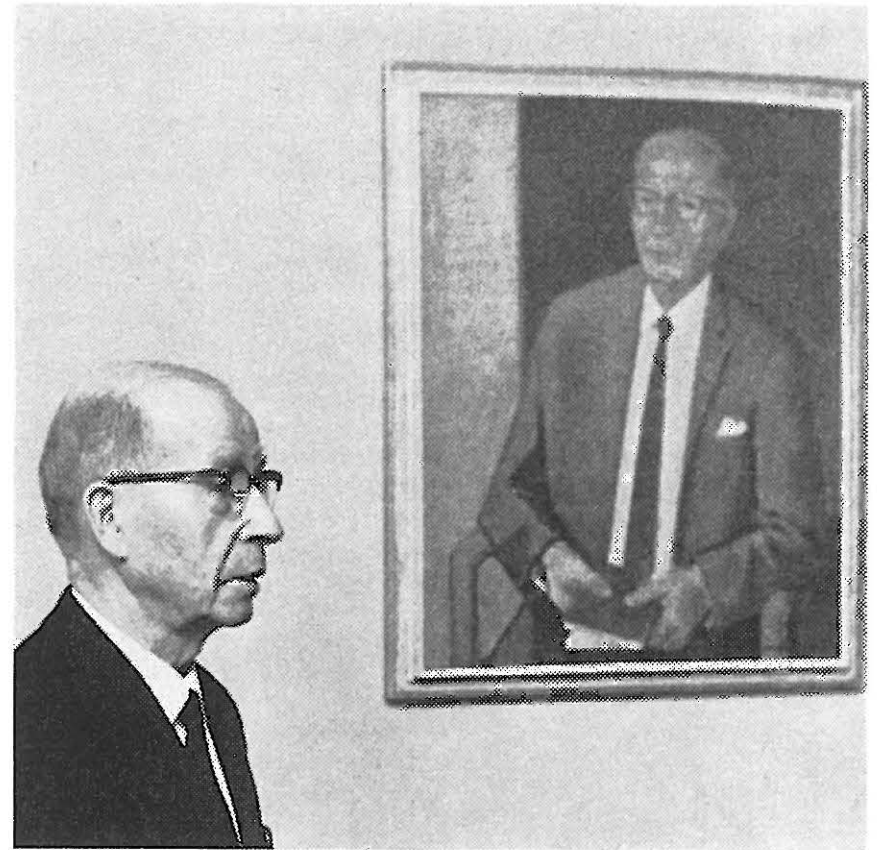
8) Hyväksyttiin ehdotus liiton paikallisosastojen uusiksi mallisäännöiksi.

9) Hyväksyttiin toimikunnan laatima ehdotus liiton ruotsalaisen sihteeristön ohjesäännöksi.

10) Valittiin liiton ja toimikunnan uudeksi puheenjohtajaksi R. H. Oittinen.

11) Vuosikokouksesta alkavaksi kaksi vuotta kestäväksi toimikaudeksi 1965–66 valittiin liiton toimikuntaan seuraavat jäsenet: Sakari Kiuru, Veikko Oittinen, Pauli Burman, Unto Niemi, Matti Suhonen, Meeri Kalavainen, Aulis Leppänen, Uno Nokelainen, Helvi Raatikainen, Toivo Anttila, Eugen Kaukolampi ja Ahti Fredriksson.

12) Liiton tilintarkastajiksi valittiin KK:n määräämä tarkastaja ja Veikko Mäki, varalle KK:n määräämä ja Vilho Harinen.

Liiton entisen pääsihteerin (1926–1942)

Pekka Railon kuva paljastettiin

2. 11. 1965. Muotokuvan on maalannut Mauri Favén.

III. Liiton johto, toimihenkilöt ja toimisto.

Liiton toimikuntaan kuuluivat 16. 3. 1965 asti varsinaisina jäseninä *Gunnar Asplund, Pauli Burman, Olavi Järvelä, Yrjö Kallinen, Sakari Kiuru, R. H. Oittinen* ja *Tyyne Paasivuori* sekä varajäseninä *Aulis Leppänen, Uno Nokelainen, Matti Suhonen* ja *Eugen Kaukolampi*. 16. 3. 1965 lähtien oli toimikunnan kokoonpano seuraava: puheenjohtaja *R. H. Oittinen*, jäsenet: *Toivo Anttila, Pauli Burman, Ahti Fredriksson, Meeri Kalavainen, Eugen Kaukolampi, Sakari Kiuru, Aulis Leppänen, Unto Niemi, Uno Nokelainen, Veikko Oittinen, Helvi Raatikainen* ja *Matti Suhonen*. Toimikunta valitsi 1. varapuheenjohtajaksi *Sakari Kiurun* ja 2. varapuheenjohtajaksi *Uno Nokelaisen*.

Toimikunnan työvaliokuntaan ovat kuuluneet *R. H. Oittinen, Sakari Kiuru, Uno Nokelainen, Toivo Anttila* ja *Pauli Burman*.

12. 11. -65 päivätyllä liiton edustajistolle osoitetulla kirjeellä puheenjohtaja *R. H. Oittinen* ilmoitti, ettei hän 1. 9. -65 annettujen valtionavustuksia koskevien uusien yleismääräysten takia voi toimia liiton puheenjohtajana 31. 12. -65 jälkeen. Toimikunta valitsi liiton vt. puheenjohtajaksi edustajiston seuraavaan vuosikokoukseen asti *Sakari Kiurun*.

Toimikunta on vuoden kuluessa pitänyt 10 kokousta, joihin jäsenet ovat osallistuneet seuraavasti: *Sakari Kiuru* 9, *R. H. Oittinen* 8, *Matti Suhonen* 8, *Toivo Anttila* 6, *Eugen Kaukolampi* 6, *Aulis Leppänen* 6, *Veikko Oittinen* 6, *Pauli Burman* 5, *Ahti Fredriksson* 5, *Meeri Kalavainen* 5, *Uno Nokelainen* 4, *Helvi Raatikainen* 4, *Yrjö Kallinen* 3, *Unto Niemi* 3, *Tyyne Paasivuori* 3 kertaa.

Toimikunta on 10. 8. -65 pidetyssä kokouksessa päättänyt valmistaa juhlakirjan 15. 6. -66 80 vuotta täyttävästä liiton pitkäaikaisesta puheenjohtajasta *Yrjö Kallisesta*.

Helsingissä pidetyn pohjoismaisen neuvottelukokouksen yhteydessä 2. 11. -65 paljastettiin liiton aikaisemman sihteerin *Pekka Railon* muotokuva, jonka toimikunta Kansan Sivistysrahaston taloudellisesti tukemana maalautti. Muotokuvan on tehnyt taiteilija *Mauri Favén*.

Lisäksi toimikunta on päättänyt valmistuttaa prof. *Väinö Voionmaan* Tampereelle pystytetystä muistomerkistä pienoismallin, josta tehtäviä jäljennöksiä tullaan myymään liiton toiminnan tukemiseksi.

Apulaisosastopäällikkö *T. J. Puumalainen* ja konttoripäällikkö *Artturi Saarimaa* ovat suorittaneet liiton tilien välitarkastukset.

Liiton pääsihteerinä, taloudenhoitajana ja toiminnanjohtajana on ollut *Olavi Hurri*, opintojohtajana *Kalevi Pihamäki*, opintosihteerinä 15. 3. alkaen *Pentti Järvinen*, tiedotussihteerinä ja Työläis-

opiskelija -lehden toimittajana *Aimo Kairamo* ja ruotsinkielisen sihteeristön sihteerinä 1. 8. asti *Henning Bondestam* ja siitä lähtien *Kaj Laxén*.

Toimistonhoitajana ja kirjanpitäjänä on ollut *Bertta Latvala*, kirjeopiston hoitajana *Kirsti Kaukolampi*, opintokerhoasiainhoitajana *Irene Koski*, kanslistina *Xenia Parros*, konekirjoittajana *Anneli Jalo*, konttoristina *Kerttu Makkonen* 31. 5. asti ja *Eilu Lahtinen* 1. 6. lähtien, konttoriapulaisena *Anna Mäkinen* sekä lähettinä *Seija Kujanpää* 24. 2. lähtien.

Opintoneuvojina ovat olleet koko vuoden *Paavo Niemi, Anni Vallanti, Kerttu Värn* ja *Sulo Hentula*.

IV. Opintokerhotoiminta.

1. Opintokerhot 1964—65.

Kaikkiaan oli toiminnassa 1361 opintokerhoa (edellisenä vuotena 1518) ja niissä yhteensä 14 685 opiskelijaa (18 337). Opiskelijoita oli 48,2 % miehiä ja 51,8 % naisia. Opintokerhojen jäsenluku oli keskimäärin 10,8 henkeä.

Eri läänien kesken jakautuivat opintokerhot seuraavasti:

Lääni	Kerhoja
Uudenmaan lääni	255 kerhoa
Turun ja Porin lääni	349 "
Hämeen lääni	198 "
Kymen lääni	148 "
Mikkelin lääni	64 "
Kuopion lääni	68 "
Pohjois-Karjalan lääni	57 "
Vaasan lääni	33 "
Keski-Suomen lääni	59 "
Oulun lääni	88 "
Lapin lääni	42 "

Kaikkiaan 1361 opintokerhoa

Maalaiskuntien ja kaupunki- ja kauppalakuntien keskinäistä osuutta verrattaessa jakautuivat kerhot siten, että 365 kerhoa toimi maalaiskunnissa ja 996 kerhoa kaupunkikunnissa.

Näiden järjestöjen mukaan, joiden alaisina tai yhteydessä kerhot toimivat, jakautuivat edellämainitut opintokerhot seuraavasti:

	Opintokerhoja		Opiskelijoita		
	1964-65	(1963-64)	Miehiä	Naisia	Yht.
KK:n osuusliikkeet	323	191	1077	1702	2779
Sos.dem. Puolue	254	153	2135	772	2907
Sos.dem. Nuorison Keskusl.	189	218	1206	917	2123
Sos.dem. Naisten Keskusliitto	152	122	19	1789	1808
SAK:n ja sen alaiset liitot	117	140	684	376	1060
SAJ:n ja sen alaiset liitot	96	79	619	321	940
Keskusjärj. kuulumattomat					
ammattiliitot	38	68	229	154	383
Sos.dem. Naisliitto	23	69	—	250	250
Sos.dem. Nuorisoliitto	23	24	93	85	178
Työväen Musiikkiliitto	23	—	207	139	346
Nuorten Kotkain Keskusliitto	20	67	204	123	327
Sos.dem. Raittiusliitto	12	9	56	71	127
SKDL	11	69	80	59	139
SNDL	8	66	1	122	123
TSL:n paikallisjärjestöt	8	6	112	44	156
SKP	7	151	71	35	106
TUK:n urheiluseurat	7	15	16	36	52
Varh.nuorisjärj. Haukat	5	—	19	11	30
Kansaneläkkeensaajien					
keskusliitto	4	—	14	86	100
TPSL	4	10	36	27	63
TUL:n urheiluseurat	2	4	16	6	22
Itsenäiset	7	11	124	59	183
Muut	17	46	115	274	389
Ruotsinkielisiä kerhoja	11	—	48	46	94
Yhteensä	1361	1518	7181	7504	14685

Opintokerhojen ainevalinta ilmenee seuraavasta:

	1964-65	1963-64
Ammattikasvatus	196	116
Keskustelukerhoja	137	117
Järjestötehtävät	135	171
Kunnallistieto	123	148
Osuuskauppaliike	81	41
Ay-tieto	69	51
Kirjanpito, laskento ja mittausoppi	66	48

Olen aikani nainen	59	—
Yhteiskuntaoppi ja kansantalous	58	64
Kuvaamataiteet ja musiikki	57	43
Kaunokirjallisuus ja kirjallisuuden hist.	52	148
Sosialismi ja työväenliike	38	71
Vieraat kielet	36	40
Juhlatoiminta ja seuranäyttämötyö	35	58
Käsityö ja askartelu	29	37
Liikunta ja terveydenhoito	27	27
Kansainväliset kysymykset	27	26
Sielutiede, kasvatus ja filosofia	26	97
Suullinen esitystaito	31	23
Vapaaohjelmaisia	22	84
Työlainsäädäntö	19	14
Suomenkieli	10	10
Valtio-oppi	9	16
Kodinhoito	5	2
Raittiuskysymykset	2	2
Kotiseututyö	1	4
Muita aineita	11	60
Yhteensä	1361 kerhoa	1518 kerhoa

2. Opintokerhojen valtionapu 1964-65.

Eduskunnan v. 1964 säätämä laki opintokerhotoiminnan valtionavusta tuli voimaan 1. 1. 1965. Opetusministeriö määräsi kerhojen valtionavun kevättyökaudeksi 1965 40 markaksi, josta kerhoille kuitenkin suoritettiin enintään 32 markkaa.

Liiton kerhoista 650 valtionavun ehdot täyttäneitä opintokerhoa sai valtionapua yhteensä 19 677,45 markkaa. Näissä kerhoissa oli 7624 jäsentä ja kerhot olivat pitäneet yhteensä 8967 opintokokousta.

Valtionapuopintokerhot opiskelivat seuraavia aineita:

Järjestötehtäviä	79
Kunnallistietoa	69
Keskustelukerhoja	77
Kaunokirjallisuutta ja kirjallisuuden hist.	38
Ay-tietoa	37
Olen aikani nainen	37
Kuvaamataidetta ja musiikkia	33

Seuranäyttämötyö ja juhlatointia	31
Yhteiskuntaoppia ja kansantaloutta	31
Ammattiin kasvatus	29
Vieraita kieliiä	24
Sielutiedettä, kasvatusta, filosofiaa	21
Kirjaintia, lastentia ja mittausoppia	21
Likuntia ja terveydenhoitoa	18
Sosialismita ja työvienliikettä	17
Käsitöitä ja askartelua	17
Vapaaohjelmaisia kerhoja	16
Suullista esitystaitia	14
Kansainvälisiä kysymyksiä	13
Työeläinsäädäntöä	7
Valtio-oppia	4
Suomenkieltä	4
Kodinhoitoa	4
Raittiuskysymyksiä	2
Kotiseututyötä	1
Muita aineita	6
Yhteensä	650

V. Kurssitoiminta.

Kertomusvuoden aikana järjestettiin seuraavat kurssit:

Kurssi:	Aika:	Paikka:	Osanollajia	Luento-tunteja	Opastus- ja ryhmätyö-tunteja	Ohjaaja
1. KESKUSKURSSIT:						
Ideologiset tavoitteemme	20—22. 2.	Keuruselkä	30	8	14	Kalevi Pihanurmi
Opiskelutyön jatkokurssi	27—31. 3.	Keuruselkä	16	14	18	Kalevi Pihanurmi
Opintokerhokurssi (SAK)	4—10. 4.	Kiljava	16	16	22	Pentti Järvinen Sulo Hentula
Opinto-ohjaajakurssi (SAJ)	26—29. 4.	Siuntio	9	11	10	Kalevi Pihanurmi
Ainosta Sofiaan, kurssi eläkeikäisille	10—15. 5.	Siuntio	33	16	22	Anni Vallanti
Ihminen ja luonto suomalai- sessa kirjallisuudessa	1—5. 6.	Helsinki Roihuvuori	23	25	14	Arvo Salo Anni Vallanti
Tarvitaanko taidetta (TKT:n peruskurssi)	18—23. 7.	Joensuu Niittylahti	18	30	20	Mauri Favén Xenia Parros
Matkakurssi Gotlantiin (TKT:n jatkokurssi)	24—31. 7.		32	18	28	Sakari Saarikivi Xenia Parros
(8 Ruotsista)						

Kurssi:	Aika:	Paikka:	Osan- ottajia	Luento- tunteja	Opastus- ja ryhmätyö- tunteja	Ohjaaja
Vems är kulturen (Ruotsalainen sihteeristö)	25—31. 7.	Helsinki Roihuvuori	29 (6 Ruotsista, 4 Norjasta)	12	28	Lars Lindeman
Pohjoismainen kurssi	16—21. 8.	Tyrväntö	25 (17 skandinaavia)	10	22	Kalevi Pihanurmi Pentti Järvinen
Kuluttajainsuojelukurssi (KK)	2—6. 8.	Helsinki Roihuvuori	22	17	12	Anni Vallanti
Elokuun seminaari historian opettajille (KK)	25—27. 8.	Helsinki Roihuvuori	28	10	14	Kalevi Pihanurmi
Pohjoismainen kurssi (Ruotsalainen sihteeristö)	9—10. 10.	Kristiinankaupunki	25 (4 Ruotsista)	4	6	Thor Granfors Lars Lindeman
Ungdomen och samhället (Ruots. sihteeristö ja CK)	6—7. 11.	Kiljava Kotoranta	58	6	9	Kai Laxén
Kasvatustyöseminaari (SAJ)	28—30. 12.	Keuruselkä	37	8	11	Toivo Anttila Kalevi Pihanurmi
Yhteensä 15 keskuskurssit			401	205	250	

2. ALUEELLISET KURSSIT:

Nuorisokurssi (Kymen l. nuorisopiiri)	13—14. 2.	Luumäki	20	4	3	Paavo Niemi
Järjestötyön kurssi (Liikel. Keski-Suomen piiri)	21—23. 3.	Petäys	21	9	6	Kauko Suhonen Sulo Hentula
Opintotyön viikonloppukurssi (Kuusankosken opj.)	3—4. 4.	Radansuu	27	8	9	Anni Vallanti
Tiedolla-aidolla eteenpäin (Sd.piiri)	21—25. 4.	Uimaharju	12	8	11	Väinö H. Nevalainen Anni Vallanti
Metsämiesten kurssi (Maatyöv. kl.)	3—16. 5.	Savukoski	15	15	18	Sulo Hentula
Viikonloppukurssi (Kotka—Karhula opj.)	15—16. 5.	Karhula	28	5	6	Jalmari Ripatti Paavo Niemi
Koulupoliittinen viikonloppu	14—15. 8.	Espoo	42	4	8	Kalevi Pihanurmi
Opintoasiamiesten viikonloppu- kurssi (Sd.piiri)	4—5. 9.	Imatra	8	6	5	Jaakko Hyvönen Paavo Niemi
Viikonloppukurssi (Kotkan—Karhulan opj.)	25—26. 9.	Radansuu	26	6	5	Jalmari Ripatti Paavo Niemi
Opintotyön kurssi (Pihtiputaan opj.)	16—17. 10.	Pihtipudas	20	8	4	Olavi Hurri
Yhteiskunnallinen kurssi	13—14. 11.	Pajulahti	21	4	6	Unto Niemi
Yhteiskunnallinen kurssi	13—14. 11.	Kankaanpää	25	4	6	Alpo Kivimäki
Yhteiskunnallinen kurssi	20—21. 11.	Rovaniemi	27	4	6	Kerttu Värn

Kurssi:	Aika:	Paikka:	Osan- ottajia	Luento- tunteja	Opastus- ja ryhmätyö- tunteja	Ohjaaja
Luottamusmieskurssi (S. Maaseututyöväen l.)	20—21. 11.	Kuopio	35	10	6	Vilho Turunen
Luottamusmieskurssi (S. Maaseututyöväen l.)	4—6. 12.	Mikkeli	35	10	9	Juhani Hietanen Sulo Hentula
Opintotyön kurssi	4—5. 12.	Taivalkoski	20	4	5	Erkki Koponen
Opintotyön kurssi Lieksan opj.)	1—5. 12.	Lieksa	16	16	14	Anni Vallanti
Yhteiskunnallinen kurssi	11—12. 12.	Kuopion mlk.	24	4	6	Eino Kyyhkynen
Yhteiskunnallinen kurssi	11—12. 12.	Haukipudas	17	4	6	Unto Niemi
Yhteensä 19 alueelliset kurssit.			439	133	139	

3. PAIKALLISET KURSSIT:

Järjestötehtävien kurssi (Metallityöv. ao.)	1—2. 2.	Säkylä	7	4	2	Sulo Hentula
Viikonloppukurssi	27—28. 2	Salla	42	7	5	Kerttu Värn
Järjestötehtävien kurssi (Metallityöv. ao.)	24—25. 5.	Lauttakylä	9	4	4	Pekka Heinonen Sulo Hentula

Viikonloppukurssi (Janakkalan opj.)	25—26. 9.	Loppi	22	6	5	Anni Vallanti
Minäkin voin opiskella (Jyväskylän opj.)	9—10. 10.	Keurusselkä	32	6	8	Paavo Rantanen Kalevi Pihanurmi
Ohjelmakurssi (SNK:n Jyväskylän piiri)	16—17. 10.	Äänekoski	18	4	6	Anni Vallanti
Viikonloppukurssi (Korson ty.)	23—24. 10.	Tervalampi	26	5	5	Kalevi Alén Paavo Niemi
Järjestötehtävien kurssi (KSL)	9—10. 12.	Hankasalmi	12	4	4	Sulo Hentula
Yhteensä 8 paikalliset kurssit.			168	40	39	

4. OPINTOPÄIVÄT:

Kunnallistiedon opintopäivä	17. 1.	Mikkeli	50	1	2	Paavo Niemi
Kunnallistiedon opintopäivä (Lappeenrannan stj)	19. 1.	Lappeenranta	6	2	2	Paavo Niemi
Opintotyön opintopäivä (SAJ:n nuorisokurssi)	22. 1.	Siuntio	35	3	2	Paavo Niemi
Nykytaiteen opintopäivä (TKT ja Hämeenlinnan opj)	24. 1.	Hämeenlinna	54	3	2	Sakari Saarikivi

Kurssi:	Aika:	Paikka:	Osan- ottajia	Luento- tunteja	Opastus- ja ryhmätyö- tunteja	Ohjaaja
Kunnallistiedon opintopäivä	24. 1.	Heinola	40	1	2	Paavo Niemi
Ay-liikkeen opintopäivä	31. 1.	Pieksämäki	40	1	2	Paavo Niemi
Ay-liikkeen opintopäivä	7. 2.	Savonlinna	25	1	2	Paavo Niemi
Kunnallisopin opintopäivä (Ruotsalainen sihteeristö)	11. 2.	Tammisaari	58	3	1	Lars Lindeman
Kunnallisopin opintopäivä (Ruotsalainen sihteeristö)	14. 2.	Pietarsaari	40	4	1	Bror Lillqvist Lars Lindeman
Ay-liikkeen opintopäivät (Kotkan APJ)	13—14. 2.	Kotka	35	4	2	Sulo Hentula
Opintotyön opintopäivä (Tampereen opj)	16. 2.	Tampere	13	2	1	Paavo Niemi
Työväenliikkeen opintopäivä (Ruotsalainen sihteeristö)	21. 2.	Pietarsaari	30	2	1	Anna Bodenslam
Kerhotyön opintopäivä (Jyväskylän opj.)	12. 3.	Jyväskylä	8	2	1	Paavo Niemi
Kerhotyön opintopäivä (Kuopion opj.)	16. 3.	Kuopio	8	2	1	Paavo Niemi
Opintotyön päivät (TUL)	27—28. 3.	Sorsakoski	14	4	4	Sulo Hentula

Työväenliikkeen opintopäivä	25. 4.	Tohmajärvi	26	1	2	Paavo Niemi
Opintotyön opintopäivät	11—12. 6.	Inari	25	3	5	Paavo Niemi
Mitä teemme — miten teemme- opintopäivä	22. 8.	Hämeenlinna	60	4	2	Kalevi Pihanurmi
Kunnallisopin opintopäivä (Ruotsalainen sihteeristö)	12. 9.	Skogby	50	3	2	Lars Lindeman
Kunnallisopin opintopäivät (Ruotsalainen sihteeristö)	9—10. 10.	Pietarsaari	27	4	3	Thor Granfors Lars Lindeman
Opintotyön opintopäivä (Liikeliiton Mikkelin piiri)	21. 11.	Mikkeli	18	2	1	Sulo Hentula
Kaikkiaan 21 opintopäivät.			672	52	41	

Vuoden 1965 aikana järjestetty kaikkiaan 42 (edellisenä vuotena 43) kurssit ja 21 (45) opintopäivät, joilla yhteensä oli 1680 (2428) osanottajaa ja 899 (929) luento-, opastus- ja ryhmätuntia.

Helsingin yliopistossa ja korkeakouluissa opiskelleille liitto järjesti yhdessä Kansanvalistusseuran kanssa selostustilaisuuden 23. 10. Läsä oli 27 ylioppilasta.

2. Neuvontatyö

Liiton opintoneuvojat ovat vuoden 1965 aikana tehneet matkoja seuraavasti:

Opintoneuvoja	<i>Sulo Hentula</i>		38	matkaa,	126	matkapäivää
"	<i>Paavo Niemi</i>		53	"	112	"
"	<i>Anni Vallanti</i>		28	"	107	"
"	<i>Kerttu Värn</i>		41	"	204	"

Yhteensä 160 matkaa, 549 matkapäivää

Matkoillaan opintoneuvojat ovat luennoineet, antaneet opastustunteja sekä perustaneet kerhoja. Lisäksi he ovat ohjanneet kursseja ja avustaneet jäsenjärjestöjen kursseja. Opintoneuvoja Paavo Niemi on keskittynyt lähinnä liiton paikallisosastojen toiminnan organisointiin. Opintoneuvoja Kerttu Värn on toiminut myös TSL:n Metsämiesten siirtokirjaston kirjastonhoitajana.

VI. Luentotoiminta.

1. Luentovarojen käyttö.

Valtion tulo- ja menoarvioon 1965 kansantajuisista tieteellistä luentotoimintaa varten otetusta 20 500 markan suuruisesta määrärahasta sai Työväen Sivistysliitto käytettäväkseen 5 700 markkaa eli 27,8 % määrärahasta. Liitto myönsi 62 kurssilla pidetystä 172 luennosta korvauksia 4534 markkaa ja matkakuluista 1169,50 markkaa eli yhteensä 5 703,50 markkaa. Luentopalkkio oli 20—30 markkaa luennotta. Kuulijoita oli luennoilla yhteensä 5840 ja keskimäärin luentoa kohden 33,9.

2. Luentojen jakautuminen lääneittäin.

Lääni	Kurssien luku	Luento- jen luku	Luento- ja kurssi- kohden	Kaikkiaan	Luento- kohden
Uudenmaan	19	68	3,6	2230	32,8
Turun ja Porin	8	18	2,3	518	28,8
Hämeen	6	20	3,3	822	41,1
Mikkelin	2	4	2,0	188	47,0

Kymen	3	4	1,3	100	25,0
Kuopion	4	12	3,0	372	31,0
Keski-Suomen	9	18	2,0	873	48,5
Pohjois-Karjalan	2	7	3,5	158	22,6
Vaasan	4	9	2,3	314	34,9
Oulun	3	8	2,7	155	19,4
Lapin	2	4	2,0	110	27,5
Koko maa	62	172	2,8	5840	33,9
(Edellisenä vuotena) ..	(54)	(151)	(2,6)	(6231)	(44,2)

3. Avustusten jakautuminen lääneittäin.

Lääni	Luento- palkkiot mk	Matka- kulut mk	Kaikkiaan mk	Luento- kohden mk	Kuulijaa kohden mk
Uudenmaan	1 740,—	144,20	1 884,20	27,71	0,85
Turun ja Porin ..	500,—	180,55	680,55	37,80	1,31
Hämeen	540,—	128,05	668,05	33,40	0,82
Mikkelin	110,—	41,90	151,90	37,97	0,81
Kymen	110,—	14,55	124,55	31,14	1,25
Kuopion	329,—	109,45	438,45	36,53	1,17
Keski-Suomen	435,—	211,75	646,75	35,93	0,57
Pohjois-Karjalan ..	190,—	82,—	272,—	34,37	1,72
Vaasan	230,—	183,55	413,55	49,95	1,31
Oulun	240,—	30,—	270,—	33,75	1,74
Lapin	110,—	43,50	153,50	38,38	1,39
Koko maa	4 534,—	1 169,50	5 703,50	33,16	0,97
(Edellisenä vuotena)	(4 340,—)	(1 366,10)	(5 706,10)	(40,48)	(0,91)

Luentopalkkiot koko maassa luentoa kohden 26,36 markkaa (edellisenä vuotena 28,74) ja matkakulut luentoa kohden koko maassa 6,79 markkaa (9,04).

4. Luentojen aiheet.

Taloustiede ja sosiaalipolitiikka	33	luentoa
Sosialismi ja työväenliike	32	"
Kansansivistystyö	22	"
Valtio-oppi ja yhteiskunnallinen tieto	16	"
Kasvatus	13	"
Näyttämötaide	12	"

Sosiologia	11 luentoa
Kansainväliset kysymykset	10 "
Kirjallisuus	8 "
Kuvataide	7 "
Koulukysymykset	4 "
Musiikki	4 "

Luentoja yhteensä 172

5. Luennoitsijat.

Riikonen, Jaakko, valtiot. maisteri	10 luentoa
Knuuttila, Sakari, insinööri	7 "
Kotiranta, Ensio, valtiot. kand.	6 "
Nordman, Jarl, liitonsihtööri	6 "
Veilahti, V. O., valtiot. kand.	5 "
Huuhka, Kosti, yhteiskuntat. tri.	4 "
Hyvönen, Onni, toimitsija	4 "
Kaasinen, Matti, kasvatustiet. kand.	4 "
Koponen, Erkki, piirisihtööri	4 "
Lampinen, Kaarina, ohjaaja	4 "
Salo, Arvo, toimittaja	4 "
Solkanen, Hannu, fil.tri.	4 "
Suksi, Keijo, piirisihtööri	4 "
Sutinen, Tauno, asiamies	4 "
Viita, Pentti, valtiot.tri.	4 "
Holm, Henri, ohjaaja	3 "
Komulainen, Orvokki, voimist.op.	3 "
Kuukka, Niilo, teatterinjohtaja	3 "
Nenonen, Eini, hum.kand.	3 "
Ruusala, Väinö, yhteiskuntat. kand.	3 "
Arjavirta, Mauno, toimittaja	2 "
Aro, Matti, teatterinjohtaja	2 "
Aulanko, Eila, sosionomi	2 "
Eräpuu, Eero, ohjelmapäällikkö	2 "
Favén, Mauri, taidemaalari	2 "
Hautamäki, Arvi, kouluneuvos	2 "
Heiskanen, Ilkka, fil.lis.	2 "
Hurri, Olavi, pääsihtööri	2 "
Huuska, Väinö, yhteiskuntat. lis.	2 "
Härö, Elias, hum.kand.	2 "
Itälä, Jaakko, valt. maisteri	2 "
Järvinen, Pentti, opintosihtööri	2 "
Kairamo, Aimo, tiedotussihtööri	2 "

Kallinen, Yrjö, opetusneuvos	2 luentoa
Karkinen, Anssi, varatuomari	2 "
Ketonen, Olavi, kansakoul.tarkastaja	2 "
Kirstinä, Väinö, kirjailija	2 "
Kivinen, Lahja, yhteiskuntat. kand.	2 "
Koskiahde, Mauno, dipl.insinööri	2 "
Kulmala, Rauno, rehtori	2 "
Kuusi, Pekka, valtiot. tri.	2 "
Kyyhkynen, Eino, toimittaja	2 "
Lehto, Terho, tarkastaja	2 "
Lindeman, Lars, kansanedustaja	2 "
Liukkonen, Väinö, fil.maist.	2 "
Mattila, Tapani, kunnansihtööri	2 "
Meri, Sirkka-Liisa, fil.lis.	2 "
Mikkonen, Eljas, pastori	2 "
Niskanen, Esko, päätoimittaja	2 "
Raatikainen, Erkki, päätoimittaja	2 "
Ripatti, Viljo, yhteiskuntatiet.kand.	2 "
Räikkönen, Arvo, maist.	2 "
Salonen, Ahti M, fil.tri.	2 "
Tontti, Taisto, sihtööri	2 "
Tuominen, Olle, varatuomari	2 "
Vihavainen, Urpu, yhteiskuntatiet.kand.	2 "
Värn, Kerttu, opintoneuvoja	2 "
Helenius, Ralf, valtiot.lis.	1 "
Juntunen, Simo, valtiot.kand.	1 "
Klemola, Seppo, rehtori	1 "
Laxen, Kaj, opintosihtööri	1 "
Markkanen, Touko, yhteiskuntat. tri.	1 "
Pihanurmi, Kalevi, yhteiskuntat. kand.	1 "
Rantanen, Paavo, taloudenhoitaja	1 "
Ruusala, Raili, yhteiskuntat. kand.	1 "
Väyrynen, Aatto, varatuomari	1 "

Luentoja yhteensä 172

Luennoitsijoita kaikkiaan 66

VII. Työväen kuvataidetoimikunta.

Vuoden 1965 aikana kuuluivat Työväen kuvataidetoimikuntaan seuraavat henkilöt: fil.tri Sakari Saarikivi puheenjohtajana, kanslisti Xenia Parros sihteerinä ja toimikunnan jäsenenä opintosihtööri Pentti Järvinen, liiton toimikunnan valitsemina valtiot. maist. Irma Rosnell, valtiot. kand. Eliel Söderlund ja taide-

maalari Mauri Heinonen, S. Taidemaalariliiton valitsemina taidemaalari Mauri Favén ja Heikki Alitalo, S. Kuvanveistäjäliiton valitsemina kuvanveistäjät Viljo Savikurki ja Heikki Nieminen sekä S. Taidegraafikoitten valitsemina taidegraafikot Yrjö Könni ja Toimi Kiviharju.

Toimikunnan varapuheenjohtajana on ollut Mauri Favén. Toimikunta on pitänyt 3 ja toimikunnan keskuudestaan valitsevat työvaliokunnat 4 kokousta.

Taidevalistustyötä on tehty luentotilaisuuksien, näyttelyikäyntien ja kurssien välityksellä. Toimintaa on tehty tunnetuksi sanomalehtien, lentolehtisten ja kiertokirjeitten avulla. Tarkoitusta varten on kertomusvuoden aikana laadittu uusi, runsaasti kuvitettu esittelylehtinen, josta on otettu 10.000 kpl painos. Lehtisen suunnittelutyön suoritti taiteilija Kiviharju.

Taideluentotilaisuuksia ja näyttelykäyntejä järjestettiin Helsingissä, Hämeenlinnassa, Porissa ja Jyväskylässä, kaikkiaan 8 tilaisuutta. Yleisöä oli yhteensä n. 450 henkeä. Taiteen ystävien kerhot ovat lisäksi omilla paikkakunnillaan järjestäneet käyntejä eri paikkakunnilla järjestettyihin näyttelyihin.

Kesän 1965 aikana järjestettiin kahdet kurssit:

Peruskurssi "Tarvitaanko taidetta" oli 18. 7.—23. 7. Pohjois-Karjalan Kansanopistossa Joensuun Niittylahdessa. Kurssille osallistui 18 henkeä. Kurssin ohjaajina olivat taidemaalari Mauri Favén ja TKT:n sihteeri Xenia Parros. Luennoitsijoina oli lisäksi hum.kand. Elias Härö, arkkitehti Juhani Pallasmaa, valtiot.kand. V. O. Veilahti ja kamreeri Eero Rantanen. Luentotunteja oli yhteensä 30 ja opastus- ja keskustelutunteja 20.

Jatkokurssi järjestettiin matkakurssina Gotlantiin (Visby pääpaikana) 24.—31. 7., ja siihen osallistui 24 henkeä Suomesta ja 8 henkeä Ruotsista. Kurssin ohjaajina olivat fil.tri. Sakari Saarikivi ja TKT:n sihteeri Xenia Parros. Tri Saarikiven lisäksi luennoivat tri Eugen Wretholm, tri Nylén, maisteri Ragnar Öhrman ja opettaja Simeon Jakobson Ruotsista. Lisäksi järjestettiin kolmen gotlantilaisen taiteilijan kanssa keskustelutilaisuus nykytaiteilijoitten mahdollisuuksista. Kaikkiaan oli kurssilla 18 luento- ja 28 opastus- ja keskustelutuntia.

Joulukuun 10 päivänä arvottiin TKT:n kannatusjäsenten kesken 28 teosta, joista kaksi pienoisveistosta (Heikki Konttinen: Istuva tyttö ja M. Kitula: Istujat), yksi öljyvärimaalauksen (C. Wargh: Maakalla) ja loput graafisia vedoksia. Arvontahetkellä oli kannatusjäsenten lukumäärä 554.

Toimintansa rahoittamiseksi sai Työväen kuvataidetoimikunta opeusministeriöltä 5 000 markan määrärahan. Lisäksi sai toimikunta

Gotlannin kurssin järjestämiseksi 1 000 markkaa. Suomalais-Ruotsalaiselta Kulttuurirahastolta ja 1 000 markkaa Längmanin rahastolta taidekirjallisuuden- ja artikkeleiden kustantamiseen ja levittämiseen.

VIII. Työväen elokuvatoimikunta.

Työväen elokuvatoimikuntaan ovat vuoden 1965 aikana kuuluneet elokuvaohjaaja Erik Blomberg puheenjohtajana ja jäseninä kansanedustaja Tyyne Paasivuori, joka on toiminut myös varapuheenjohtajana, toimittaja Eino Jäntti, toimittaja Inkeri Lius, tarkastaja Paavo Kivi, peltiseppä Raimo Kilpinen, valtiot. ylioppilas Jeja-Pekka Roos ja toimittaja Martti Savo sekä TSL:n edustajina opintoneuvoja Anni Vallanti ja opintosihtööri Pentti Järvinen. Sihteerinä toimi kevätkaudella Anni Vallanti ja syyskaudella Pentti Järvinen.

Toimikunta on kuluneen vuoden aikana pitänyt neljä kokousta.

Elokuvatoimikunta on kiinnittänyt huomiota mm. valtion elokuvaarkiston aikaansaamiseen ja valtion elokuvapalkintojen jakoon. Edelleen toimikunta on hankkinut tietoja muiden pohjoismaiden työväen sivistysliittojen elokuvatyöstä.

Toimikunnassa on myös käsitelty kaitaelokuvakysymystä sekä uusien elokuvakerhojen perustamista. Toimikunta totesi, että tämä on mahdollista erityisesti yhteistoiminnassa Kulutusosuuskuntien Keskusliiton kanssa.

Edellisenä vuonna valmistunutta kirjallisen elokuvakurssin painatusta ei toimintavuoden aikana voitu toteuttaa, vaan se siirtyi v. 1966 puolelle.

Elokuvatoimikunta on kiinnittänyt huomiota elokuvasta luennoivien henkilöiden ongelmiin ja vaikeuksiin. Tämän kysymyksen merkeissä toimikunta järjesti 21. 11. Helsingissä alan luennoitsijoiden neuvottelutilaisuuden, johon osallistui 27 alan asiantuntijaa.

Perinteelliseen tapaan on autettu liiton paikallisosastoja elokuvatilaisuuksien järjestämisessä. Helsingissä järjestettiin TSL:n elokuvatoimikunnan toimesta 26. p:nä syyskuuta elokuvatilaisuus, jossa esitettiin Jean Renoiren "Suuri Illuusio". Esitystä seurasi paneelikeskustelu, johon osallistui joukko elokuvan asiantuntijoita. Tilaisuudessa oli läsnä yli 500 henkilöä.

Elokuvatoimikunta on edustanut liittoa myös Suomen Lastenelokuva-keskuksessa, jonka toimikunnassa sitä on edustanut toimittaja Inkeri Lius.

Työväen elokuvatoimikunta on usean toimintavuotensa aikana saanut vakiintuneet toimintapuitteet. Eri vuosina on vain painotettu eri toimintamuotoja. Viime kädessä kuitenkin toiminnan laajentamista on jatkuvasti vaikeuttanut taloudelliset seikat.

IX. Sivistystyö metsä- ja uittotyömailla sekä valtakunnan syrjäseuduilla.

1. TSL:n Metsämiesten siirtokirjasto.

Metsämiesten siirtokirjastotoimintaa kertomusvuoden aikana on voitu kehittää ja vakiinnuttaa. Kirjaston keskuspaikkana on edelleen ollut Pohjolan Opisto Haukiputaalla.

Vuosiksi 1964—66 nimettyyn siirtokirjaston johtokuntaan kuuluvat seuraavat henkilöt: puheenjohtajana pääsihteeri Olavi Hurri, jäsenenä puheenjohtaja Niilo Hämmäläinen, maisteri Reino Pienimäki, piiriasiamies Olavi Lahtinen, kirjastonhoitaja Raoul Palmgren, valistussihteeri Erkki Röntynen, metsänhoitaja Tauno Simonen, huoltosihteeri Eino Torkkeli sekä opintoneuvoja Kerttu Värn, joka myös on toiminut kirjastonhoitajana ja johtokunnan sihteerinä.

Johtokunta kokoontui vuoden aikana yhden kerran. Työvaliokunnan jäsenten kesken on sovittu kirjaston käytännölliseen toimintaan liittyvistä tehtävistä.

Kirjastonhoitaja Kerttu Värn on tehnyt kirjastotoiminnan ohjaus- ja järjestelymatkoja Pohjois-Suomessa ja Pohjois-Karjalassa, hoitanut kirjakaappien vaihtoa ja lainaustoimintaa sekä järjestänyt kirjastopäiviä. Puheenjohtaja on tehnyt matkan savotoille, samoin muut TSL:n toimihenkilöt.

Kertomusvuoden päättyessä siirtokirjastossa oli yhteensä 8 011 teosta. Kirjastosta poistettiin rikkinäisiä ja vanhentuneita 18 teosta. Kirjojen nettolisäys oli 457. Kirjastokaappien luku on nyt 200. Kaikki kaapit ovat samansuuruisia ja niihin mahtuu kuhunkin n. 30—40 kirjaa.

Kirjastokaappien sijoittuminen eri metsätyöalueille on ollut lähes entisenlainen. Kaapit jakautuvat siten, että Pohjois-Karjalassa on 101 kaappia, Kainuussa 15, Pohjois-Suomessa 37, Keski-Suomessa 13, muilla alueilla 18, kirjastokeskuksessa täyttämistä ja korjaamista varten 16 kaappia, yhteensä 200.

Kirjastokeskuksen kautta vaihdettiin vuoden aikana 78 kaappia. Kaappien vaihto tapahtuu kuitenkin pääasiassa eri työmaiden kesken. Varsinkin Metsähallituksen hoitoalueet vaihtavat kirjastokaappeja omissa työkohteissaan, eikä näistä saada tarkkoja tietoja. Kirjaston keskusasiemiehenä Ilomantsissa on toiminut mittamies Jaakko Torssonen ja Enon Kaltimossa Enon kunnan nuorisotoimisto. Lisäksi on Ylä-Tuloman voimalaitostyömaalla ollut kuluneena vuonna n. 500 kirjaston kirjaa, jotka kesän aikana on palautettu. Kirjastonhoitajana Ylä-Tulomassa toimi Matti Orava.

Toimintavuoden aikana kirjasto sai sille myönnetystä 12.000 markan valtionavustuksesta käyttöönsä 10.000 mk. Metsämiesten Sää-

tiöltä kirjasto jälleen sai 2.500 mk:n avustuksen. Eduskunta hyväksyi valtion v. 1966 talousarvioon 10.000 markan avustuksen siirtokirjaston kirjastoauton hankkimista varten.

Eri kunnilta saatiin avustusta seuraavasti: Kuusamo 50 mk, Pello 50 mk, Kontiolahti 80 mk, Nurmeksen mlk 100 mk, Sotkamo 200 mk, Pudasjärvi 200 mk, Ilomantsi 200 mk ja Enon kunta 50 mk.

Siirtokirjastossa valmistettiin kaksi esittelylehtistä metsämiehiin ja metsäalan yhtiiöihin ja laitoksiin suuntautuvan tiedotustoiminnan hoitamiseksi. Kirjastosta on ollut sanomalehdistössä runsaasti kirjoituksia.

2. Muu sivistystyö metsä- ja uittotyöläisten keskuudessa.

Metsä- ja uittotyömailla järjestettävää sivistystyötä varten vuodeksi 1965 osoitetusta määrärahasta Työväen Sivistysliitto sai 3 200 markkaa. Varat on käytetty metsätyömiesten keskuudessa suoritettuun kurssi-, luento- ja opintoneuvontatoimintaan, jota liiton opintoneuvojat Kerttu Värn ja Sulo Hentula ovat harjoittaneet.

Lyhytten opintopäivien lisäksi järjestettiin kurssit Savukoskella, Kuopion mlk:ssa ja Mikkelissä. Yhteinen osanottajamäärä näillä kursseilla oli 95 henkeä.

Opintoneuvojat ovat tehneet useita matkoja metsätyömaille ja perustaneet opintokerhoja metsämiesten keskuuteen.

3. Valtakunnan syrjäseutujen sivistystyö.

Valtakunnan syrjäseutujen opintotyön ohjausta ja ylimääräistä avustusta varten otetusta määrärahasta 1965 annettiin liiton käytettäväksi 5 600 markkaa. Varat on käytetty Pohjois-Suomessa ja Pohjois-Karjalassa tehtyyn kurssi-, luento-, ja opintoneuvontatyöhön. Työtä on pääasiallisesti suorittanut opintoneuvoja Kerttu Värn. Myös liiton pääsihteeri Olavi Hurri on tehnyt matkoja näille seuduille. Kurseja on järjestetty Pihtiputaalla, Sallassa, Rovaniemellä, Taivalkoskella ja Lieksassa. Kurssien lisäksi on järjestetty useita opintopäiviä.

X. TSL:n ruotsinkielinen sihteeristö.

TSL:n ruotsinkielisen sihteeristön (ABF:s svenska sekretariat) toimikuntaan ovat kuuluneet Lars Lindeman puheenjohtajana, Eliel Söderlund varapuheenjohtajana ja toimikunnan jäsenenä Judith Sundman, Harry Lindgren, Ole Lindberg, Ralf Helenius, Runar Gustafsson ja Gudrun Mörne. Toimikunta on vuoden kuluessa pitänyt 12 kokousta. Sihteerinä on ollut I. 8. asti

Henning Bondestam ja tästä lähtien Kaj Laxén. 1. 9. asti on opintoneuvojana toiminut Jarl Nordman.

Ruotsinkielisiä opintokerhoja on vuoden aikana toiminut valtion-apukerhoina 11. Kerhot ovat opiskelleet kaunokirjallisuutta, kunallisoppia ja kieliä. Vuoden aikana sihteeristö järjesti 25.—31. 7. pohjoismaisen kurssin Vems är kulturen. Kurssilla oli 28 osanottajaa, näistä 6 ruotsinmaalaista ja 4 norjalaista. Lisäksi järjestettiin 8 lyhyemmät kurssit ja opintopäivät, joilla yhteensä oli 263 osanottajaa. Toimihenkilöt ovat tehneet lukuisia neuvottelumatkoja luennoiden ja kerhoja perustaen.

Ruotsinkielisen sihteeristön toiminnan taloudellisenä pohjana ovat pääasiallisesti sen valtiolta saamat määrärahat, joita v. 1965 oli yhteensä 10 250 markkaa. Lisäksi on varoja kertynyt kuntien myöntämistä avustuksista yhteensä 2.850 markkaa, jäsenmaksuista 1.800 markkaa ja Suomalais-Ruotsalaiselta Kulttuurirahastolta ja Ruotsi-Suomi Kulttuurirahastolta yhteensä 3.000 markkaa.

Kirjanpitoa on hoitanut Xenia Parros.

XI. Työväen kulttuurijärjestöjen neuvottelukunta.

Työväen kulttuurijärjestöjen neuvottelukuntaan ovat kuuluneet Suomen Työväen Musiikkiliitosta Oiva Hildén ja Veikko Viitanen Työväen Näyttämöiden liitosta Kai Savola ja Kurt Nuotio sekä TSL:stä Olavi Hurri ja Anni Vallanti. Neuvottelukunnan puheenjohtajana on ollut Olavi Hurri ja sihteerinä Anni Vallanti.

Neuvottelukunnan toiminta on tähännyntä siinä edustettuina olevien liittojen yhteistyön kehittämiseen.

Viisi vuotta kestäneen tauon jälkeen pidettiin työväenliikkeen opettajien neuvottelukokous Väinö Voionmaan opistossa 23. 8. Kokoukseen osallistui 10 opettajaa 5 opistosta sekä 4 TSL:n toimihenkilöä.

Liiton järjestämäänsä Seitsemän Veljeksen tilausnäytäntöön Nurmijärven Taaborinvuorella 9/7 osallistui 600 henkeä.

XII. Työväen muistitiedon keruu.

Työväen muistitietotoimikuntaan ovat vuonna 1965 kuuluneet puheenjohtajana dosentti Matti Hako, jäseninä professorit Erik Alldardt, Matti Kuusi ja Heikki Waris, tri Mauno Koivisto, fillis. Matti Nieminen, varatuomari Eero Mattlar, kouluneuvos Arvi Hautamäki, pääsihteeri Olavi Hurri, maisterit Sakari Kiuru, Jaakko Rantanen ja Erkki Salomaa sekä tarkastaja Uno Nokelainen. Sihteerin tehtäviä on hoitanut yhteisk.tiet.

kand. Heimo Huhtanen. Työväen muistitietotoimikunta tai sen työvaliokunta (Hako, Hautamäki, Hurri, Nieminen, Salomaa, Huhtanen) on vuoden kuluessa kokoontunut kuusi kertaa.

Keruutoiminta on vuonna 1965 tapahtunut kahden keruukilpailun merkeissä: 24. 2. julistettu keruukilpailu koski pääasiassa vuosien 1917—18 muistoja, mutta sen yhteydessä on pyritty saamaan myös vanhempaa muistitietoa.

Huhtikuussa julistettiin erikseen osuustoimintamuistojen keruukilpailu, jonka järjestelyssä on ollut aktiivisesti mukana Kulutusosuuskuntien Keskusliitto.

Erityisesti vuosien 1917—18 keruun herättämän mielenkiinnon vuoksi ovat keruun tulokset kaksinkertaistuneet edelliseen vuoteen verrattuna. Vuoden aikana tuli muistitietoa tallennetuksi lähes 600 kertojalta noin 12.000 sivua. Lisäksi on keruun yhteydessä saatu Työväen Arkiston arkistoitavaa muuta aineistoa, kuten valokuvia, lentolehtisiä ja asiakirjoja. Aineisto on ollut laadultaan korkeatasoista.

Uusia jäseniä on kertomusvuonna liittynyt kerääjäkuntaan 180 henkilöä, koko kerääjäkunnan noustessa 450:een.

Keruukilpailun palkintoina jaettiin raha- ja kirjapalkintoja yht. 2.000 markkaa.

Keruutyön vuositulos muodostui pääosaltaan harrastelijakerääjien työstä. Kuitenkin on Pohjois-Hämeessä toiminut lyhyen ajan palkattuna kerääjänä Artturi H. Kiltti, jonka palkkiot on suoritettu kuntien myöntämistä avustuksista. Lisäksi on Tampereella suoritettu Tampereen jaoston toimesta hankituille haastattelijoilta keruupalkkioita niinkään kuntien myöntämistä varoista.

Lisäksi on keruuassistentti Heimo Huhtanen suorittanut haastatteluja ja keruutyön neuvontaa.

Vuoden aikana julkaistiin kaksi keruuopasta, "Mitä muistat vuosilta 1917—1918" ja "Osuustoiminnan taipaleelta". Vuosien 1917—18 muistelmien pohjalla laadittava julkaisu on ollut suunniteltavana.

Työväen muistitietotoimikunnan tiedotuslehti "Muistitietouutisia" on ilmestynyt kertomusvuoden aikana kaksi kertaa 450 kappaleen painoksena. Tämä monistelehti on sisältänyt pääasiassa keruuharjoituksia ja keruuta koskevia tietoja. Muina säännöllisinä propagandakeinoina on käytetty lehdistölle toimitettuja kirjoituksia, eri järjestöjen kanssa yhteisesti levitettyjä kiertokirjeitä sekä keruuoppaiden jakelua. Myös yleisradion välityksellä on voitu tehdä keruutyötä tunnetuksi.

Tampereella ja sen lähimmässä ympäristössä suoritettavan keruutyön järjestelystä on huolehtinut Työväen muistitietotoimikunnan Tampereen jaosto. Siihen ovat kuuluneet: maisteri Veikko O. Veilahti (puheenjohtaja), yhteiskuntatieteiden lisenssiaatti Aulis Alanen,

päätoimittaja Vilho Halme, yhteiskuntatieteiden lisensiaatti Ossi Hedman, maisteri Unto Kanerva, tohtori Kyösti Kiuasmaa, vahtimestari Pentti Kivimaa, valistussihteeri Aimo Korjus, vahtimestari Valto Ristimäki, tohtori Pirkko Rommi-Aaltonen, toimittaja Keijo Savolainen sekä toimitsija Joel Viheriäranta ja Aarne Vuori. Jaoston sihteerin ja keruun järjestäjän tehtäviä on palkattuna sivutoimena hoitanut vakuutustarkastaja Lauri Leiniö.

Helsingissä suoritettavaa paikallista keruutoimintaa tehostamaan perustettiin 20 päivänä toukokuuta 1965 Työväen muistitietotoimikunnan Helsingin jaosto. Sen puheenjohtajaksi valittiin kunnallisneuvos Yrjö Rantala ja varapuheenjohtajaksi professori Jouko Hautala sekä jäseniksi professori L. A. Puntila, pääjohtaja Teuvo Aura, kouluneuvos Arvi Hautamäki, sosiaalineuvos Uno Nurminen, päätoimittaja Atte Pohjanmaa, rehtori Leo Backman, taloudenhoitaja Yrjö Syväoja, toimittajat Eino Jänntti ja Aimo Kairamo, toimitsija Nestori Parkkari ja sorvaaja Paavo Saarinen. Jaoston sihteerin tehtäviä on hoitanut keruuassistentti Heimo Huhtanen. Jaoston työvaliokuntaan kuuluvat Yrjö Rantala, Jouko Hautala, Arvi Hautamäki, Aimo Kairamo ja Nestori Parkkari.

XIII. Liiton paikallisosastot.

Liiton paikallisosastojen uudet mallisäännöt vahvistettiin TSL:n edustajiston vuosikokouksessa. Vuoden aikana on uusien opintojärjestöjen perustamiseen ja aikaisempien toiminnan tehostamiseen kiinnitetty erityistä huomiota.

Kertomusvuoden aikana perustettiin uudet opintojärjestöt Vaasaan, Espooseen, Pihtiputaalle, Haminaan, Rovaniemelle ja Seinäjoelle. Lisäksi opintojärjestöjen perustaminen saatiin valmistelun alaiseksi monilla muilla paikkakunnilla.

Vuoden päättyessä opintojärjestöjä oli toiminnassa kaikkiaan 22: TSL:n Hämeenlinnan Seudun Opintojärjestö, TSL:n Imatran opintojärjestö, TSL:n Jyväskylän seudun opintojärjestö, TSL:n Keuruun opintojärjestö, TSL:n Kotkan-Karhulan opintojärjestö, TSL:n Kuopion opintojärjestö, TSL:n Kuusankosken opintojärjestö, TSL:n Lahden seudun opintojärjestö, TSL:n Mikkelin opintojärjestö, TSL:n Pielisen seudun opintojärjestö, TSL:n Ruoveden opintojärjestö, TSL:n Salon opintojärjestö, TSL:n Savonlinnan ja Säämingin opintojärjestö, TSL:n Tampereen opintojärjestö, TSL:n Turun seudun opintojärjestö, TSL:n Rovaniemen opintojärjestö, TSL:n Espoon opintojärjestö, TSL:n Pihtiputaan opintojärjestö, TSL:n Vaasan opintojärjestö, TSL:n Seinäjoen opintojärjestö, TSL:n Varkauden opintojärjestö, TSL:n Haminan seudun opintojärjestö.

TSL:n paikallisia sivistystyöjärjestöjä, jotka toimivat ensisillä perusteilla, on ollut 11: Forssassa, Hausjärvellä, Helsingin maalaiskunnassa, Hyvinkäällä, Janakkalassa, Lappeenrannassa, Lohjalla, Nokialla, Porissa, Uudessakaupungissa ja Äänekoskella.

Paikallisosastojen neuvottelupäivät pidettiin Tampereella ja Ylöjärvellä 28—29 päivänä elokuuta. Osanottajia oli eri opinto- ja sivistystyöjärjestöistä yhteensä 50. Kokouksessa luennottiin työväenliikkeen kulttuuripolitiikasta, paikallisorganisaation kysymyksistä ja opintokerhotyöstä.

Yhdessä liiton kanssa Porin työväen sivistysjärjestö järjesti Porin työväen kulttuuriviikon 20.—27. 2.

XIV. TSL:n kirjeopisto.

V. 1965 TSL:n kirjeopistossa oli 94 kurssia, joita opiskeli 1 483 (v. 1964 1 597) yksinopiskelijaa ja 1 327 (v. 1964 1 133) opintokerhoa, joissa yhteensä oli jäseniä 13 529 (v. 1964 11 892), joten kirjeopiston johdolla opiskelevia on ollut kaikkiaan 15 012 (v. 1964 13 489).

Seuraavassa kerhot ja yksinopiskelijat ryhmitelty opintoaineiden perusteella:

	Kerhoja		Kerhoissa jäseniä		Yksinopiskelijoita		Yhteensä opiskelijoita	
	1965	1964	1965	1964	1965	1964	1965	1964
<i>Yhteiskunnalliset aineet:</i>								
Meidän kuntamme	168	102	1 840	1 194	17	16	1 857	1 210
Kunnallistieto	65	58	638	582	32	37	670	619
Minä ja muut työyhteisössä	61	72	580	686	14	16	594	702
Työlainsäädäntö	39	40	444	391	31	33	475	424
Työmaaluottamusmies	24	20	274	192	50	52	324	244
Miten valtiolaivaamme ohjataan	28	38	272	394	4	6	276	400
Sosiaalipolitiikka	25	21	255	226	3	1	258	227
Ammattiyhdistystieto	23	24	235	259	12	22	247	281
Mitä nuoret harrastavat ..	11	8	108	86	2	1	110	87
Kansantalous	10	12	101	124	1	3	102	127
Laaduntarkkailu	7	3	100	45	—	1	100	46
Kuluttaja kasvavassa kansantaloudessa	4	—	44	—	—	—	44	—
Naiset työelämässä	3	6	35	62	2	—	37	62
Kuluttajakasvatus 60-luvulla ..	1	—	10	—	—	—	10	—

	Kerhoja		Kerhoissa jäseniä		Yksinopiskelijoita		Yhteensä opiskelijoita	
	1965	1964	1965	1964	1965	1964	1965	1964
Tuotantokomiteat	—	1	—	9	8	5	8	14
Raittiuslautakuntatyö	1	2	5	24	1	1	6	25
Kunnan sosiaalihuolto	—	—	—	—	6	—	6	—
Palkka ja elintaso	—	9	—	95	2	4	2	99
Osuustoiminta —								
tie tal.dem.	—	2	—	20	—	2	—	22
	470	418	4 941	4 389	185	200	5 126	4 589

Järjestötehtävät:

Miten nykyajan yhdistys toimii	99	77	1 151	839	12	26	1 163	865
Järjestötehtävien peruskurssi	95	111	897	1 203	50	71	947	1 274
Kirjanpito	34	23	290	195	133	122	423	317
Puheenjohtajan tehtävät ..	33	39	299	414	72	90	371	504
Sihteerin tehtävät	29	29	256	303	69	103	325	406
Ohjelmatoiminta	22	18	251	225	6	6	257	231
Varhaisnuorten ohj. kurssi	12	10	106	87	8	5	114	92
Järjestömies tiedottajana ..	7	2	53	15	18	6	71	21
Opinto-ohjaajan tehtävät ..	3	11	30	104	19	22	49	126
Opintoasiamiesten kurssi ..	2	2	28	27	13	20	41	47
Opintoväen jatkokurssi ...	—	—	—	—	6	6	6	6
	336	322	3 361	3 412	406	477	3 767	3 889

Erikoiskysymykset

Olen aikani nainen	112	50	1 201	511	6	3	1 207	514
	112	50	1 201	511	6	3	1 207	514

Humanistiset aineet

Psykologia	45	44	439	504	29	23	468	527
Kaunokirjallisuus	20	17	226	172	12	11	238	183
Johdatus näytelmätaiteeseen	7	7	65	71	3	7	68	78
Kasvatusoppia nuorten ohjaajille	4	1	53	11	3	2	56	13
Taidehistorian ääriviivat ..	1	1	10	16	3	8	13	24
	77	70	793	774	50	51	843	825

Sosialismi

Sosialismi meidän vuosisadallamme	33	—	353	—	2	—	355	—
---	----	---	-----	---	---	---	-----	---

	Kerhoja		Kerhoissa jäseniä		Yksinopiskelijoita		Yhteensä opiskelijoita	
	1965	1964	1965	1964	1965	1964	1965	1964
Työväenliikkeen historia ..	21	17	194	144	13	13	207	157
Tutustumme sosialismiin ..	7	10	54	108	8	37	62	145
Hyvinvointivaltio ja työväenliike	6	8	53	90	3	2	56	92
Sosialismin nuorisokurssi ..	7	4	54	35	—	2	54	37
Sosialismin aatehistoria ja teoria	2	3	23	38	—	3	23	41
Materialistisen historiankäsitteiden alkeet	1	1	16	16	1	2	17	18
	77	43	747	431	27	59	774	490

Vieraat kielet

Ruotsin kielen kurssi	30	30	277	364	76	86	353	450
Englannin kieli	18	19	168	160	57	56	225	216
Venäjän kieli	7	5	54	39	21	18	75	57
Ruotsin ruotsia	3	—	27	—	6	—	33	—
Esperanto	—	—	—	—	2	2	2	2
Espanjan kieli	—	—	—	—	1	18	1	18
	58	54	526	563	163	180	689	743

Kirjallinen ja suullinen esitystaito

Suomen kielen kurssit	14	8	134	84	111	90	245	174
Suullisen esitystaidon perusteet	14	13	138	116	8	13	146	129
Näyttelijätaidon kurssi	11	5	139	55	1	1	140	56
Puhetaito	11	12	85	126	15	16	100	142
Sanomalehden kirjeenvaihtajan kurssi	2	5	22	52	19	29	41	81
Asiakirjain laatiminen	11	1	10	7	3	6	13	13
	53	44	528	440	157	155	685	595

Valmistavat kurssit

Ammattiyhdistysopiston kesäkouluun valmistuskurssi	19	18	141	162	228	180	369	342
Tutustumme ammattiyhdistysliikkeeseen	10	17	109	183	42	41	151	224
Ammattiyhdistystiedon perusteet	2	2	18	17	48	43	66	60

	Kerhoja		Kerhoissa jäseniä		Yksinopiskelijoita		Yhteensä opiskelijoita	
	1965	1964	1965	1964	1965	1964	1965	1964
Ammattiyhdistysopiston vuosikurssin valmistuskurssi	1	2	11	22	20	25	31	47
Työväen Akatemian valmistuskurssi	—	—	—	—	28	41	28	41
Fackföreningskunskap	—	—	—	—	1	1	1	1
	32	39	279	384	367	331	646	715

Järjestöjen ohjelmakurssit

Sosialidemokratia rakentaa — Uuteen yhteiskuntaan	37	30	377	297	11	14	388	311
SKDL:n ohjelma ja menetelytavat	1	1	10	10	1	1	11	11
Työn Nuorten peruskurssi	—	2	—	39	1	3	1	42
Sosialidemokraattinen naisliike	—	3	—	26	1	1	1	27
	38	36	387	372	14	19	401	391

Harrastusaineet

Näppärät kädet punovat	13	9	156	96	—	—	156	96
Askartelun perusteet	9	6	88	57	—	—	88	57
Vasta-alkajasta hyvä kuvaaja	4	4	48	42	3	5	51	47
Valokuvaus harrastuksena	2	—	16	—	—	—	16	—
	28	19	308	195	3	5	311	200

Kansainväliset kysymykset

Rikas köyhä maailma	10	4	111	42	1	1	112	43
Kansat yhteistyössä	6	3	65	32	—	3	65	35
Unesco yli kaikkien rajojen	6	4	57	40	1	2	58	42
Tutustumme Intiaan ja sen oloihin	6	5	52	48	4	5	56	53
	28	16	285	162	6	11	291	173

Matemaattiset aineet

Laskento	12	12	117	138	87	92	204	230
Mittausoppi	2	2	16	14	6	4	22	18
	14	14	133	152	93	96	226	248

	Kerhoja		Kerhoissa jäseniä		Yksinopiskelijoita		Yhteensä opiskelijoita	
	1965	1964	1965	1964	1965	1964	1965	1964
<i>Liikuntakasvatus</i>								
Tie oikeaan kuntoutumiseen	3	2	30	21	—	2	30	23
Naisvoimistelunohj. kurssi	—	1	—	10	2	2	2	12
	3	3	30	31	2	4	32	35

Luonnontieteet

Ystävämme atomi	1	2	10	48	1	1	11	49
	1	2	10	48	1	1	11	49

Ammattiaineet

Kodinhoito	—	1	—	10	2	1	2	11
Kansimieskurssi	—	—	—	—	1	1	1	1
Maanviljelysoppi	—	1	—	11	—	—	—	11
Puutarhanhoito	—	1	—	7	—	1	—	8
Laivantalouden kurssi	—	—	—	—	—	2	—	2
	—	3	—	28	3	5	3	33

Yhteenvedo

Yhteiskunnalliset aineet	470	418	4 941	4 389	185	200	5 126	4 589
Järjestötehtävät	336	322	3 361	3 412	406	477	3 767	3 889
Erikoiskysymykset	112	50	1 201	511	6	3	1 207	514
Humanistiset aineet	77	70	793	774	50	51	843	825
Sosialismi	77	43	747	431	27	59	774	490
Vieraat kielet	58	54	526	563	163	180	689	743
Kirjallinen ja suullinen esitystaito	53	44	528	440	157	155	685	595
Valmistavat kurssit	32	39	279	384	367	331	646	715
Järjestöjen ohjelmakurssit	38	36	387	372	14	19	401	391
Harrastusaineet	28	19	308	195	3	5	311	200
Kansainväliset kysymykset	28	16	285	162	6	11	291	173
Matemaattiset aineet	14	14	133	152	93	96	226	248
Liikuntakasvatus	3	3	30	31	2	4	32	35
Luonnontieteet	1	2	10	48	1	1	11	49
Ammattiaineet	—	3	—	28	3	5	3	33

1 327 1 133 13 529 11 892 1 483 1 597 15 012 13 489

XV. Julkaisutoiminta.

1. Työläisopiskelija

Liiton äänenkannattaja Työläisopiskelija ilmestyi vuoden 1965 aikana 8 kertaa (ei heinä- ja elokuussa) 10 numerona, joissa yhteensä oli 271 (287) sivua. Lehden painos oli keskimäärin 3000 kappaletta. Tilaushinta oli 8 markkaa vuosikerralta. Vapaakappaleina on lehteä jaettu liiton edustajiston ja toimikuntien jäsenille ja jäsenjärjestöjen toimistoihin.

Kansanvalistusseuran julkaiseman englanninkielisen aikakauslehden "Adult education in Finland" n:o 1/1965 oli omistettu kokonaan liiton toiminnan esittelyyn. Lehestä otettiin liiton käyttöön 1500 kpl lisäpainos.

2. Opaskirjaset, opintosuunnitelmat ja kirjekurssit

Vuoden 1965 aikana on opaskirjasia, mainoslehtisiä ja kerhopapereita uusittu ja niistä otettu uusia painoksia.

Opintokerho-opas ilmestyi uudistettuna 10 000 kpl painoksena. Niinikään Työväen kuvataidetoiminnan esittelylehden painosmäärä oli 10 000.

Liiton toimistossa on lisäksi valmistettu mm. seuraavia painotuotteita:

Kirjeopiston esittelylehtinen, 7 500 kpl, 16 ss.

Kesäkurssien esittelylehtinen, 4 ss., 15 000 kpl.

Opintokerho -lehtinen, 4 ss., 18 000 kpl.

TSL:n opintojärjestöt -lehtinen.

Uusia kirjekursseja ja uusia painoksia entisistä on ilmestynyt:

Työlainsäädäntö, 5 opetuskirjettä, laatinut Viljo Ripatti.

Työmaaluottamusmies, 5 opetuskirjettä, laatinut Pentti Vuolinka.

Sosialismi meidän vuosisadallamme, 11 opetuskirjettä, laatinut V. O. Veilahti.

Kunnan sosiaalihuolto, 5 opetuskirjettä, laatinut Vieno Törmäkangas.

Valokuvaus harrastuksena, 6 opetuskirjettä, laatinut Pekka Kinnari.

Etäiset naapurimme, 5 opetuskirjettä, käännös Ruotsin ABF:n kurssista.

Uusia painoksia:

Uuteen yhteiskuntaan, 6 opetuskirjettä, laatinut Eero Piimies.

Laskento, laajempi, 11 opetuskirjettä, laatinut Kaarlo Hakama.

Uusia opintosuunnitelmia:

Lauri Viita: *Moreeni*, uusintu Anni Vallanti.

Työväenliike kaunokirjallisuudessa, 40 op.kok., laatinut Olavi Aaltonen.

Martta Salmela-Järvinen: *Kun se parasta on ollut*, 12 op.kok., laati Tuulikki Haro.

Perustamme kodin — Kaunistamme kodin, 11 op.kok., laatineet Liisa-Maria Piila ja Anni Vallanti.

Keskustelukerho IV, 12 alustusta.

Ihmiskeskeiseen yhteiskuntaan — Kuusi: 60-luvun sosiaalipolitiikka, 11 op.kok., laatinut Heimo Huhtanen.

XVI. TSL:n edustus yleisluontoisissa järjestöissä ja toimikunnissa.

Paitsi jäsenjärjestöjen edustajakokouksissa, eräiden järjestöjen vuosijuhlissa, kansanopistojen ja työväenopistojen neuvottelupäivillä sekä kansansivistysjärjestöjen yhteisissä neuvottelutilaisuuksissa on liitto ollut edustettuna seuraavasti:

Folke-Bernadotte-Muistosäätiön hallintoneuvostossa Kalevi Pihanurmi;

Helsingin Yliopiston Kansansivistyslautakunnassa Arvi Hautamäki, varalla Lahja Kivinen;

Kansanvalistusseuran radio- ja televisiotoimikunnassa Kalevi Pihanurmi;

Suomen Television ohjelmaneuvostossa Olavi Hurri;

Kansansivistysjärjestöjen yhteistoimikunnassa Olavi Hurri;

Kirjastoasiain neuvottelukunnassa Olavi Hurri;

Suomalaisen Kirjallisuuden edistämisrahaston valtuuskunnan humanistisessa osastossa Kalevi Pihanurmi, varalla Lahja Kivinen sekä yhteiskunnallisessa osastossa Yrjö Kallinen, varalla Väinö Ruusala;

Suomen Akatemian lautakunnassa R. H. Oittinen;

Suomen Lasten elokuvakeskuksen hallituksessa Inkeri Lius;

Svenska Social- och Kommunalhögskolan Sigurd Norrmén;

Koy Tammen johtokunnassa R. H. Oittinen;

Työväen Akatemian hallintoneuvostossa R. H. Oittinen ja Aimo Kairamo, johtokunnassa Kalevi Pihanurmi.

Valtion Kansansivistyslautakunnassa Sakari Kiuru ja Olavi Hurri;

Yhteiskunnallisen Korkeakoulun valtuuskunnassa Olavi Hurri, varalla Kalevi Pihanurmi.

IFWEA:n yleiskokous Milanossa.

XVII. Kansainvälinen toiminta.

Liitto on työväen sivistysliittojen kansainvälisen liiton (The International Federation of Workers' Educational Associations) jäsen. Liiton 1. varapuheenjohtaja Sakari Kiuru on IFWEA:n hallituksen jäsen. Hän osallistui työvaliokunnan kokoukseen Brysselissä 19–20. 5. IFWEA:n 7. yleiskokoukseen 6–12. 9. Milanossa osallistuivat R. H. Oittinen ja Sakari Kiuru.

Manchesterin yliopiston toimeenpanemalle kolmen kuukauden skandinaaviselle kurssille Holly Royde Collegessa 12. 3.–4. 6. osallistuivat Suomesta Marja-Leena Koskinen Helsingistä, Mikko Heinonen Helsingistä, Paula Haro Jyväskylästä ja Aarni Pitkänen Helsingistä. Kaikki neljä saivat opetusministeriön myöntämän 1000 markan apurahan.

Geneven pohjoismaisen kansanopiston kahden kuukauden pituiselle kurssille 24. 5.–17. 7. osallistuivat Marja-Leena Huhtimo Helsingistä, Aino Frilander Pieksämäeltä ja Väinö Nurmi Helsingistä. Opetusministeriö myönsi tarkoitusta varten määrärahan. Liiton edustajana koulun johtokunnassa on Olavi Hurri, varalla Kalevi Pihanurmi.

Pohjoismaisen Kulttuuritoimikunnan aikuiskasvatuskonferenssiin Oslossa 2–24. 1. osallistui Olavi Hurri.

Yhdessä Kansan Sivistystyön liiton ja Suomi–Neuvostoliitto seuran kanssa järjestettiin 5. 5. keskustelutilaisuus, jossa oli neuvosto-

liittolaisen Tieto-seuran jäseniä mukana sekä 20. 5.luentotilaisuus, jossa luennoitsijana oli prof. G. M. Sverdlov Neuvostoliitosta.

Pentti Järvinen, Aimo Kairamo ja Xenia Parros olivat kesäkuun alussa tutustumassa Tanskan työväen sivistysliiton (AOF) toimintaan. Kalevi Pihanurmi ja Pentti Järvinen osallistuivat ABF:n liittokokoukseen kesäkuussa Tukholmassa.

Pohjoismaisten työväen sivistysliittojen yhteinen kurssi järjestettiin Tyrvännössä 16–20. 8. Kurssilla oli 10 ruotsalaista, 4 norjalaisista, 3 tanskalaista ja 8 suomalaista osanottajaa.

Olavi Hurri vieraili Asla-stipendiaattina USA:ssa 8. 4.–25. 5. ja suomalaisen kansansivistysvaltuuskunnan jäsenenä Neuvostoliitossa 25. 9.–7. 10.

Pohjoismaisten työväen sivistysliittojen puheenjohtajien ja sihteerien neuvottelukokous pidettiin Helsingissä 1–3. 11.

Olavi Hurri oli 22–27. 11. luentomatkalla ABF:n Norbottenin piirissä.

Ruotsissa järjestetyille opinto-ohjaajakurssille osallistui pohjoismaisen oppilasvaihdon puitteissa kolme suomalaista edustajaa.

Ruotsinkielisen sihteeristön eri kursseille on osallistunut Ruotsista 9 ja Norjasta 4 henkilöä.

Folke Bernadotte Muistosäätiöltä sai liitto kertomusvuotena 2000 markkaa. Varat käytetty liiton kansainvälisestä toiminnasta aiheutuneisiin matkakuluihin ja apurahoihin.

XVIII. Lausunnot.

Liitto on vuoden aikana antanut seuraavat lausunnot:

1. Suomen Akatemia

Akatemialautakunnassa esitetyn toivomuksen johdosta Työväen Sivistysliitto esittää lausuntonaan Suomen Akatemian lakkauttamisesta ja korkeimman hengenviljelyn edistämistoimenpiteistä seuraavaa:

Työväen Sivistysliitto yhtyy Tasavallan Presidentin lausumaan siinä, ettei Suomen Akatemia ole vastannut niitä odotuksia, jotka siihen lakia Suomen Akatemiasta ja valtion apurahoista korkeimman hengenviljelyn edistämiseksi säädettäessä kohdistettiin. Tästä syystä Suomen Akatemia olisi lakkautettava.

Liiton käsityksen mukaan on muita tehokkaampia keinoja tieteen ja taiteen edistämiseksi. Liitto toivoo, että korkeinta hengenviljelyä koskevat lainsäädäntömme nopeasti uudistettaisiin.

Suomen Akatemian tilalle tulisi luoda sellainen palkinto- ja apurahajärjestelmä, joka useammin jaettavien palkintojen ja apurahojen voisi innostaa luovaa työtä tekeviä tiedemiehiä ja taiteilijoita. Esimerkiksi joka viides vuosi luovasta tieteellisestä tai taiteellisesta työstä annettavat palkinnot, jos ne olisivat määrältään riittävän suuria, todennäköisesti kannustaisivat aktiivisessa työvaiheessa olevia tieteen ja taiteen edustajia sellaisiin ponnistuksiin, jotka johtaisivat korkeimman hengeniljelymme edistämiseksi tähänastista parempiin tuloksiin.

Arvokkaasta suorituksesta työstä annettavien suurten palkintojen ohella olisi myönnettävä nykyistä runsaammin tutkimus- ja työapurahoja, joiden tulisi olla niin suuria, että ne tarjoaisivat mahdollisuuden myös professoritasoisille henkilöille keskitettyyn ja tehokkaaseen tutkimustoimintaan. Tästä syystä tutkimus- ja työapurahojen olisi oltava varsinaisten professorien palkkaa melkoisesti korkeampia. Näitä apurahoja olisi myönnettävä myös tutkijain muodostamille työryhmille, jolloin ne voitaisiin maksaa useampikertaisekin.

Luonnollista on, että akatemialaissa säädetty apurahajärjestelmä olisi edelleen pidettävä voimassa nykyajan vaatimusten mukaiseksi tarkistettuna ja täydennettynä.

Työväen Sivistysliitto katsoo, että uuteen palkinto- ja apurahajärjestelmän korkeimman hengeniljelyn edistämiseksi olisi osoitettava varoja vähintään Suomen Akatemiasta aiheutuneita kuluja vastaava määrä. Suomen Akatemian lakkauttamisen yhteydessä olisi nykyisten akateemikkojen saavuttamat oikeudet turvattava. Edelleen liiton mielestä on tärkeätä, että palkinnoista päättävä lautakunta ei muodostu pelkästään yliopistojen ja korkeakoulujen kansleri- ja rehtorikollegioksi, vaan että lautakunnassa on myös riittävä vapaan kulttuuritoiminnan edustus.

2. Yhteiskunnallinen korkeakoulu

Yhteiskunnallisen Korkeakoulun Herra Rehtorille

Työväen Sivistysliiton toimikunta on kokouksessaan maaliskuun 31. päivänä 1965 käsitellyt niitä korkeakoulunne piirissä valmisteilla olevia suunnitelmia, joiden tarkoituksena on opetusjaostoihin pyrkivien oppilaiden pääsyvaatimusten tarkistaminen. Kun nämä suunnitelmat uhkaavat huomattavasti supistaa ja vaikeuttaa sellaisten nuorten opintomahdollisuuksia, jotka eivät ole suorittaneet ylioppilastutkintoa, toimikunta kunnioittavasti esittää niitä koskevasta käsitelystä seuraavaa.

Työväen Sivistysliitto on omalta osaltaan pyrkinyt tukemaan Yhteiskunnallisen Korkeakoulun toimintaa ja sen kehitystä, koska se on ollut sitä mieltä, että YKK:lla on oma erityinen tehtävänsä korkeakoululaitoksemme piirissä. TSL on pitänyt periaatteellisesti erittäin arvokkaana sitä, että muillakin kuin ylioppilailla on ollut mahdollisuus opiskella Yhteiskunnallisessa Korkeakoulussa. Liiton käsityksen mukaan Yhteiskunnallisen Korkeakoulun tulisi edelleen pyrkiessään kehittymään yliopistoksi varata ylioppilastutkintoa suorittamattomille opiskelumahdollisuuksia entiseen tapaan. Oppikoulunkäynnin yleistymisestä huolimatta suurella joukolla lahjakkaita nuoria ei vastaisuudessaakaan ole mahdollisuutta suorittaa ylioppilastutkintoa.

Jos ne ehdotukset uusiksi pääsyvaatimuksiksi, joita korkeakoulun opetusjaostojen esimiesten ja varaesimiesten muodostaman toimikunnan osamietinnössä on tehty toteutettaisiin, muiden kuin ylioppilaiden mahdollisuudet päästä harjoittamaan opintoja Yhteiskunnallisessa Korkeakoulussa rajoittuisivat erittäin huomattavasti. Ennen kaikkea kielitaitovaatimukset ovat näissä ehdotuksissa niin korkeat, ettei niitä voitane pitää kohtuullisina eikä kaikilta osiltaan perusteltuina. Vaikka korotettujen pääsyvaatimusten perusteella epäilemättä voitaisiinkin estää joidenkin opiskeluedellytyksiä vailla olevien pääsy korkeakouluun, tyrehtyisivät samalla myös monien todella pystyvien nuorten yritykset tarpeettomien muodollisten esteiden takia.

Liittomme toimesta seurataan kiinteästi eräiden kansanopistojen ja kansankorkeakoulujen toimintaa. Tällöin on voitu havaita, miten määrätietoisesti ja aktiivisesti näiden opistojen oppilaat ponnistelevat voidakseen myöhemmin jatkaa opintojaan Yhteiskunnallisessa Korkeakoulussa ja päästä opintojensa päätettyään esim. kuntien sekä erilaisten järjestöjen tai yhteisöjen palvelukseen. Näitten nuorten opintie on suurta tarmoa ja sitkeyttä vaativa. Suunnitellut lisävaatimukset tekisivät todennäköisesti tämän tien ylivoimaisen vaikeaksi.

Edellä esitetyn perusteella Työväen Sivistysliiton toimikunta kunnioittavasti esittää Teille, Herra Rehtori, että mainittuun osamietintöön sisältyvistä pääsyvaatimusten korottamissuunnitelmista luovuttaisiin.

XIX. Liiton talous.

Liiton taloudellinen tilanne selviää oheisesta tilinpäätöksestä. Tappio nousi suuremmaksi kuin mitä edustajiston vahvistamassa talousarviossa edellytettiin. Tähän vaikutti ratkaisevasti se, että liiton valtionavustuksissa tapahtui n. 20 000 markan pienentyminen. Liiton järjestämät arpajaiset menestyivät melko hyvin, mikä johtuu jäsenjärjestöjen myönteellisestä suhtautumisesta arpojen myynnin organisointiin. Liitto sai v. 1965 vastaanottaa monia erittäin huomattavia lahjoituksia, joiden turvin liiton toimintaa on voitu laajentaa ja kehittää.

Liiton tilinpäätös 31.12.1965

Omaisuuksien tilinpäätös

Vastaavaa:

I Varsinainen omaisuus		
A. Rahoitusomaisuus		
1. Rahat ja pankkisaatavat	75 460:27	
2. Tilisaamiset	13 000:26	
B. Vaihto-omaisuus		
1. Kirjavarasto	2 389:25	
C. Käyttöomaisuus		
Aineellinen		
1. Kalusto	—:01	
Lisäys v. 1965	6 806:65	
	6 806:66	
Poisto	6 806:65	—:01
2. Kirjasto	—:01	
Lisäys v. 1965	84:50	
	84:51	
Poisto	84:50	—:01
3. Muu käyttöomaisuus		
Arvopaperit	35 102:43	
	mk 125 952:23	

Vastattavaa:

I Vieras pääoma	
A. Lyhytaikainen	
1. Tillivelat	12 966:98

II Rahastot		
Työväen Sivistysrahasto	21 590:62	
Joh. Soinisen Rahasto	1 817:77	
III Siirtyvät erät	21 253:78	
IV Oma pääoma		
Puhdas omaisuus 1.1.-65	84 018:16	
Tilikauden tappio	15 695:08	68 323:08
	mk 125 952:23	

Tulostase

Kulut:

I Varsinaiset kulut:		
1. Palkat	180 009:33	
Kirjattu muihin varoihin	50 347:10	129 662:23
2. Palkkiot		1 850:00
3. Sosiaaliturvamaksut	11 079:80	
Kirjattu muihin varoihin	1 263:10	9 816:70
4. Eläkekulut		3 657:00
5. Työsuhde-eläke		8 203:86
6. Vuokrat		10 180:00
7. Korkokulut		531:45
8. Poistot		6 891:15
9. Muut varsinaiset kulut:		
Posti- ja puhelinkulut	6 365:61	
Painatuskulut	4 625:38	
Toimistokulut	14 138:63	
Matkakulut	19 231:27	
Ilmoitukset ja lehdet	2 445:51	
Ulkomainen edustus ja oppilasvaihto	4 296:95	
Kurssikulut	17 486:02	
Jäsenmaksut muille järjestöille	2 895:30	
„ ruotsinkieliselle sihteeristölle	1 600:00	
Vakuutukset	1 052:99	
Henkilökunnan sairauskulut	1 050:43	
Sekalaiset kulut	5 648:51	
Työläisopiskelijan tappio	2 631:45	
Kirjeopiston tappio	99:65	

10. Erilaisia avustuksia käytetty:

Opintokerhojen valtionavustukset	19 609:45
„ ennakkoavustus	5 230:00
siirto v:lle 1966	3 864:90
Opintokerhotoimintaan	21 000:00
Luentotoimintaan	5 700:00
Valtakunnan syrjäseutujen sivistystyöhön	5 600:00
Metsä- ja uittotöiden sivistystyöhön	3 200:00
Siirtokirjastotyöhön	14 656:89
Kuvataidetoimikunnan työhön	5 000:00
Elokuvatoimikunnan työhön	1 083:00
Geneve-koulun oppilasavustukset	4 500:00
Manchester-koulun oppilasavustukset	4 000:00
Folke Bernadotten muistosäätiön avustus	2 000:00
Längmanin rahaston avustus	2 500:00
Ruotsinkielisen sihteeristön työhön	10 250:00
Muistitietotoimikunnan työhön, Helsinki	18 597:98
Muistitietotoimikunnan työhön, Tampere	3 107:40
mk	376 529:91

Tuotot:

I Varsinaiset tuotot:	
1. Tuotot kirjojen välityksestä	1 273:80
2. Korkotuotot	7 643:88
3. Jäsenmaksut	57 362:24
II Ylimääräiset tuotot:	
1. Arpajaisvoitto	13 715:00
2. Lahjoitukset	51 500:00
3. Muut ylimääräiset tuotot	479:98
III Valtionavustukset	190 724:55
Erilaisia avustuksia	
Geneve-koulun oppilasavustukset	4 500:00
Manchester-koulun oppilasavustukset	4 000:00
Folke Bernadotte Muistosäätiöltä	2 000:00
Muita avustuksia	5 930:00
Työväen muistitietotoimikunnalle	
Jäännös vuodelta 1964	5 508:56
Avustuksia ja lahjoituksia	20 000:00
	25 508:56

Jäännös vuodelle 1966	6 910:58	18 597:98
Tampereen muistitietotoimikunnalle		3 107:40
Tilikauden tappio		15 695:08
	mk	376 529:91

Helsingissä maaliskuun 15. päivänä 1966

Työväen Sivistysliitto r.y.

Toimikunta

Sakari Kiuru
vt. puheenjohtaja

Toivo Anttila

Unto Niemi

Pauli Burman

Uno Nokelainen

Ahti Fredriksson

Veikko Oittinen

Meeri Kalavainen

Helvi Raatikainen

Eugen Kaukolampi

Matti Suhonen

Aulis Leppänen